

HOOFSTUK 5 NAVORSINGSANALISE: DIRIGENTE

WAT

is die uitslag van die navorsingsanalise ten opsigte van dirigent-respondente?

- 5.1 INLEIDING**
- 5.2 DIE TOEPASSING VAN DIE NAVORSINGSPROSEDURES EN -TEGNIKE**
 - 5.2.1 Navorsingsprosedures
 - 5.2.2 Navorsingstegnieke
 - 5.2.2.1 Vraelyste
 - 5.2.2.2 Onderhoude
- 5.3 DIE DEURLOPENDE VERBAND TUSSEN ONDERWERPE IN DIE VRAELYS EN ONDERHOUDE, MET DIE NAVORSINGSVRAE EN DIE NAVORSINGSVERWAGTINGS**
- 5.4 ANALISE VAN VRAELYS EN ONDERHOUDE**
 - A. BIOGRAFIESE BESONDERHEDE**
 - A1. Betrokkenheid van skoolkore en streekskinderkore
 - A2. Tydperk van respondente se betrokkenheid by kinderkore
 - A3. Die samestelling van Suid-Afrikaanse respondente-kinderkore wat kultuurgroepering en taal betref
 - A4. Kulturele samestelling van Suid-Afrikaanse kore in vergelyking met buitelandse kore
 - B. PERSOONLIKE AGTERGROND VAN DIE DIRIGENT**
 - B1. Faktore uit dirigente se lewensgeskiedenis wat 'n invloed uitoefen
 - B2. Die invloed van rolmodelle
 - B3 - 4. Die invloed van die betrokkenheid as lid van kore
 - B5. Die invloed van tersiêre opleiding en werkwinkels
 - B6. Die rol wat musiekagtergrond speel
 - B7. Nie-musikale invloede
 - C. FAKTORE BINNE KOORVERBAND**
 - C1. Die invloed van optreegeleenthede
 - C2. Die invloed van deelname aan koorkompetisies
 - C3. Die invloed van blootstelling aan plaaslike kore
 - C4. Die invloed van blootstelling aan internasionale kore
 - C5. Die invloed van fondse
 - C6. Ander faktore
 - D. ALGEMENE FAKTORE**
 - D1. Die invloed van die keuse van repertorium op die koor
 - D2. Algemene kriteria wat in ag geneem word met betrekking tot repertoriumkeuse
 - D3 - 4. Werke wat as essensieel, of werke wat as minder gepas beskou word
 - D5. Wendings wat repertoriumkeuse aangeneem het
 - D6. Die verband tussen repertoriumkeuse en die doelwit wat die dirigent vir die koor het
 - D7. Die gebruik van Suid-Afrikaanse komposisies en opdragwerke
 - E. DIE ROL VAN BETROKKE PARTYE**
 - F. PERSEPSIES RAKENDE KOORVERWERKINGS, ASOOK VOORKEURE TEN OPSIGTE VAN A CAPPELLA- EN BEGELEIDE WERKE**
 - F1. Persepsies met betrekking tot die gebruik van koorverwerkings oor die algemeen
 - F2 - 3. Persepsies met betrekking tot die gebruik van koorverwerkings van volksmusiek
 - F4. Persepsies met betrekking tot die gebruik van koorverwerkings van populêre musiek
 - F5. Persepsies met betrekking tot die gebruik van koorverwerkings van instrumentale komposisies
 - F6. Die verhouding tussen *a cappella*- en begeleide repertorium
 - G. BRONNE VAN GELYKSTEMMIGE KINDERKOORMUSIEK WAARVAN RESPONDENTE GEBRUIK MAAK**
 - H. DIE BEPLANNING EN INDELING VAN REPERTORIUM**
- 5.5 ANALISE VAN KONSERTPROGRAMME VAN SUID-AFRIKAANSE KINDERKORE**
 - 5.5.1 Afbakening van data-dokumente
 - 5.5.2 Oorspronklike werke en koorverwerkings
 - 5.5.4 Taalvoorkeur in konsertprogramme
 - 5.5.3 Die gebruik van Afrika-volksmusiek
- 5.6 SAMEVATTING**

5.1 INLEIDING

Hierdie hoofstuk handel oor die analise van die data. Die uitslag van die analise van vraelyste en onderhoude word ontleed. Die volgende respondente (sien 4.4) is by vraelyste en onderhoude betrek: Suid-Afrikaanse dirigente van streekskinderkore, Suid-Afrikaanse dirigente van laerskool seniorkore, dirigente van buitelandse kinderkore, Suid-Afrikaanse komponiste van kinderkoorrepertorium en ander rolspelers soos beoordelaars van koorkompetisies, amptenare betrokke by Suid-Afrikaanse koororganisasies en Suid-Afrikaanse verskaffers van bladmusiek.

Hoewel die respondente-groep slegs 'n steekproef is en derhalwe nie as verteenwoordigend van die totale Suid-Afrikaanse kinderkoorbeweging, en veral nie van internasionale tendense beskou kan word nie (sien 4.9 & 7.4.11), bied die data wat verkry is, en afleidings wat daaruit gemaak is, steeds waardevolle feite. Die data verskaf insiggewende inligting met betrekking tot tendense wat in die Suid-Afrikaanse kinderkoorbeweging voorkom, asook wat die standpunte van die sewe buitelandse respondente (drie dirigente van Finland, een van Kanada, een van Belarus, een van Griekeland en een van Noorweë) van kinderkore wat reeds internasionale erkenning verwerf het, betref.

5.2 DIE TOEPASSING VAN NAVORSINGSPROSEDURES EN -TEGNIEKE

Die navorsingsanalise is op die volgende navorsingstegnieke en -prosedures gebaseer:

5.2.1 Navorsingsprosedures

Konsertprogramme van beide streekskinderkore en skoolkore is as data-dokumente gebruik (sien Addendum 6). Hierdie inligting gee 'n insiggewende oorsig oor wat Suid-Afrikaanse kinderkore vanaf 1968 tot 2004 as repertorium gekies het.

5.2.2 Navorsingstegnieke

Ten einde vas te stel hoe dirigente te werk gaan om repertorium te kies, is gebruik gemaak van vraelyste wat dirigente voltooi het. Vier-en-sestig dirigent-respondente het hieraan deelgeneem - sewe-en-veftig Suid-Afrikaanse- en sewe buitelandse dirigente van kinderkore (sien 1.7). Onderhoude is ook as navorsingstegniek gebruik (sien 5.2.2.2).

5.2.2.1 Vraelyste

Van die respondente het nie net ervaring as dirigent van gelykstemmige kore nie, maar ook as koorleier van gemengde kore. Kennis met betrekking tot die repertoriumkeuse vir gemengde kore is ook relevant, omdat daar vergelykings getref kon word tussen die beskikbaarheid van repertorium vir gelykstemmige en gemengde kore, en omdat die kriteria vir die keuse van musiek in sommige gevalle ooreenstem. Die vraelys (Addendum 3), dekbrieff aan dirigente (Addendum 4) en brieff gerig aan die skoolhoof (Addendum 5), is aangeheg.

Die analise van die navorsingsgegewens fokus op antwoorde op die primêre navorsingsvraag: Watter faktore beïnvloed die repertoriumkeuse van kinderkore? (sien 1.5.1). Sekondêre navorsingsvrae wat hieruit voortspruit, vorm die grondslag waarop die navorsingsanalise gebaseer is (sien 1.5.2). Die sekondêre navorsingsvrae word onder die volgende opskrifte gegroepeer:

- A. Biografiese besonderhede
- B. Die persoonlike lewensgeskiedenis van die dirigent
- C. Faktore binne koorverband
- D. Algemene faktore
- E. Die rol van betrokke partye
- F. Persepsies van dirigente oor koorverwerkings
- G. Bronne van gelykstemmige koormusiek
- H. Die beplanning en indeling van repertorium

Alle antwoorde in die vraelyste is deur die navorser onder onderwerpe gegroepeer en daar is by elke respondent aangedui watter onderwerpe as antwoorde aangedui is. Hierdie opsomming van die antwoorde in die vraelyste is deur die Departement Statistiek (Universiteit van Pretoria) soos volg verwerk -- die aantal antwoorde en persentasie van elke respondent is by elke onderwerp van al die vrae in die verskillende kategorieë bereken. In Afdeling E is die rangorde van verskillende rolspelers wat deur respondente aangedui is, bepaal.

5.2.2.2 Onderhoude

Afgesien van vraelyste is onderhoude ook as navorsingstegniek gebruik (sien Bibliografie: lys van onderhoude). Daar is met sestien respondente, waarvan agt ook vraelyste ingevul het,

onderhoude gevoer. Die eerste motivering hiervoor is dat van die dirigente waarmee onderhoude gevoer is, meer insig verwerf het deur hul betrokkenheid as beoordelaars by plaaslike sowel as internasionale koorkompetisies. 'n Tweede motivering was dat sommige respondente waardevolle inligting ten opsigte van tendense in kore in Engelsmedium privaat skole, asook skoolkore in Afrika-gemeenskappe, kon verskaf. 'n Derde oorweging was dat van die respondente ook betrokke is as lede van Suid-Afrikaanse koororganisasies en vierdens as plaaslike verspreiders van bladmusiek. Dieselfde onderwerpe en navorsingsvrae wat in die vraelys voorkom, het tydens onderhoude aandag geniet, en word dus as 'n eenheid bespreek in hierdie hoofstuk. Hierdie onderhoude het die navorser in staat gestel om in-diepte-inligting te bekom, wat geskrewe antwoorde in die vraelys kon aanvul.

5.3 DIE DEURLOPENDE VERBAND TUSSEN ONDERWERPE IN DIE VRAELYS EN ONDERHOUDE, MET DIE NAVORSINGSVRAE EN DIE NAVORSINGSVERWAGTINGS

Die navorsingsvrae, navorsingsverwagtinge en die onderwerpe wat in die vraelyste sowel as onderhoude aandag geniet het, vorm in hierdie navorsing 'n eenheid. Om hierdie rede word daar in die volgende tabel 'n uiteensetting gegee van hoe die onderwerpe in die vraelys en onderhoude aan dirigente, deurentyd in die navorsing met die navorsingsvrae asook die navorsingsverwagtinge, verband hou.

Tabel 6: Die verband tussen onderwerpe in vraelys en onderhoude, navorsingsvrae en navorsingsverwagtinge

	1 Onderwerpe in vraelyste en onderhoude	2 Sekondêre navorsingsvrae	3 Navorsingsverwagtinge
B. Persoonlike agtergrond van die dirigent			
B1	Faktore uit dirigente se lewensgeskiedenis wat 'n invloed op hul belangstelling in koorwerk, en keuse van repertorium uitoefen.	Watter rol speel die lewensgeskiedenis en agtergrond van 'n dirigent in die keuse van repertorium?	Verskeie faktore in die persoonlike lewensgeskiedenis van dirigente speel 'n rol in die vestiging van 'n belangstelling vir koorsang en beïnvloed voorkeure wat repertorium betref.
B2	Die invloed van een of meer rolmodelle.	Watter invloed oefen rolmodelle op die repertoriumkeuse van dirigente uit?	Die invloed van rolmodelle speel 'n belangrike rol in die keuse van dirigente se repertorium.

	1 Onderwerpe in vraelyste en onderhoude	2 Sekondêre navorsingsvrae	3 Navorsingsverwagtinge
B3	Die invloed van betrokkenheid as lid van skoolkore of kinderkore.	Watter invloed oefen ondervinding deur deelname aan skoolkore, tersiêre of gemeenskapskore op die repertoriumkeuse van dirigente uit?	Kore waarin dirigente gesing het, dien as rolmodel en oefen 'n invloed uit op die wyse waarop repertorium gekies word. Tersiêre opleiding bied 'n basiese kennis van koorleiding en riglyne ten opsigte van die keuse van repertorium. Dit oefen dus 'n invloed uit op die wyse waarop dirigente repertorium kies.
B4	Die invloed van betrokkenheid in die verlede by studente- of gemeenskapskore.		
B5	Die invloed van tersiêre opleiding / kort kursusse, werkswinkels, diplomas, ensovoorts. Leemtes in die opleiding ten opsigte van repertoriumkeuse.	Watter invloed oefen opleiding en studie-agtergrond op die repertoriumkeuse van dirigente uit?	Musiekagtergrond en opleiding hou direk verband met die wyse waarop dirigente te werk gaan om repertorium te kies. Dit stel dirigente in staat om deur middel van notasievaardighede, nuwe repertorium makliker te kan lees en keuses te kan maak.
B6	Die rol wat musiekagtergrond (byvoorbeeld notasievaardigheid, instrument/e wat bespeel word, of sangopleiding) speel.	Watter invloed oefen die musiekagtergrond van 'n dirigent op sy repertoriumkeuse uit?	Musiekagtergrond en opleiding het tweedens 'n invloed op dirigente se musieksmaak. 'n Dirigent wat musiek bestudeer het, is waarskynlik aan meer musiekstyle blootgestel en dra meer kennis oor tipes style en komposisies.
B7	Nie-musikale invloede (byvoorbeeld godsdienstige oortuigings of tradisie).	Watter nie-musikale invloede speel 'n rol in repertoriumkeuse?	Beide godsdiens en kultuur speel 'n prominente rol in Suid-Afrikaanse dirigente se repertoriumkeuse.

C. Faktore binne koorverband			
C1	Optreegeleenthede van die koor.	Watter invloed het optreegeleenthede op repertoriumkeuse van dirigente?	Die tipe geleentheid en gehoor bepaal wat 'n dirigent as repertorium kies (sien E2).
C2	Deelname aan kompetisies / feeste (byvoorbeeld voorgeskrewe werke).	Watter invloed het deelname aan kompetisies op repertoriumkeuse van dirigente?	Die standaard van repertorium van kore wat aan kompetisies deelneem verbeter steeds. Suid-Afrikaanse koorkompetisies bevorder koorsang in Afrikaans en in Afrika-tale.
C3	Blootstelling aan plaaslike kore (byvoorbeeld konserte / CD-versameling / Radio en TV-uitsendings).	Watter invloed oefen blootstelling aan plaaslike kinderkore op repertoriumkeuse van dirigente uit?	Daar is min interaksie tussen plaaslike dirigente en ander kore.

	1 Onderwerpe in vraelyste en onderhoude	2 Sekondêre navorsingsvrae	3 Navorsingsverwagtinge
C4	Blootstelling aan internasionale kore (byvoorbeeld konserte / CD-versameling / Radio & TV-uitsendings).	Watter invloed oefen blootstelling aan internasionale kinderkore op die repertoriumkeuse van dirigente uit?	<ul style="list-style-type: none"> Suid-Afrikaanse dirigente kry te min blootstelling aan internasionale kore. Die koste verbonde aan buitelandse toere is buite die bereik van die meeste plaaslike kore. Suid-Afrikaanse kore wat wel internasionale blootstelling geniet, word direk daardeur beïnvloed wat repertoriumkeuse betref. Die standaard van repertorium van hierdie kore verbeter deur na buitelandse kore te luister en aan oorsese kompetisies en feeste deel te neem (sien C2).
C5	Beskikbare fondse (byvoorbeeld koste van bladmusiek, kopiereg en uitvoerregte).	Watter invloed het beskikbare fondse op repertoriumkeuse van dirigente?	Beperkte fondse lê Suid-Afrikaanse kore aan bande om 'n uitgebreide repertoriumskat aan te skaf.
C6	Ander faktore	Watter invloed het bykomende faktore op repertoriumkeuse van dirigente?	Ander bykomende faktore, byvoorbeeld beskikbare repetisiestyd, oefen 'n invloed op die keuse van repertorium uit.

D. Algemene faktore			
D1	Die invloed van die keuse van repertorium op die koor: <ul style="list-style-type: none"> Die invloed van repertoriumkeuse op die uitvoeringstandaard van 'n koor. Die reaksie van die koor op repertorium. 	Watter invloed het die keuse van repertorium op die reaksie van die koor daarop, asook op die uitvoeringstandaard van die koor?	Die keuse van repertorium het 'n direkte invloed op die uitvoering van 'n koor. Dit bepaal die karakter en die standaard van die koor. Repertoriumkeuse het ook 'n invloed op die gesindheid van koorlede (sien E1). Dirigente kies musiek waarteenoor koorlede positief sal reageer.
D2	Algemene kriteria wat gevolg word by die keuse van repertorium.	Watter kriteria neem dirigente in ag by die keuse van repertorium vir kinderkore?	Die keuse van repertorium en kriteria wat dirigente volg in hul keuse van musiek, weerspieël die persoonlikheid en smaak van 'n dirigent.
D3	Werke wat die dirigent as essensieel in die repertorium van kinderkore beskou.		

	1 Onderwerpe in vraelyste en onderhoude	2 Navorsingsvrae	3 Navorsingsverwagtinge
D4	Werke wat dirigent as minder gepas beskou, en in die repertorium van kinderkore vermy.		
D5	Veranderinge of nuwe wendings wat repertoriumkeuse oor 'n aantal jaar aangeneem het.	Het repertoriumkeuse van dirigente oor 'n tydperk van dertig jaar verander of 'n nuwe rigting ingeslaan?	Dirigente beleef groei en veranderinge wat repertoriumkeuse betref gedurende hul tydperk as dirigent. Verder is dirigente wat internasionale blootstelling geniet, meer geneig om nuwe rigtings in te slaan en te groei met betrekking tot repertoriumkeuse (sien C4).

D. Algemene faktore			
D6	Die verband tussen repertoriumkeuse en die doelwit wat die dirigent vir die koor het.	Hou die visie en doelwitte wat die dirigent vir die koor koester, verband met repertoriumkeuse?	Daar is 'n verband tussen die keuse van repertorium en die doelwit wat die dirigent vir die koor in gedagte het.

D. Algemene faktore wat 'n invloed op die keuse van repertorium kan hê			
D7	Die gebruik van Suid-Afrikaanse komposisies en opdragwerke.	In watter mate maak dirigente van komposisies uit eie bodem gebruik?	Daar bestaan te min interaksie tussen Suid-Afrikaanse dirigente en komponiste. Te min nuwe oorspronklike werke vir kinderkoor, veral geskik vir uitvoering deur laerskool-seniorkore, sien die lig.

	1 Onderwerpe in vraelyste en onderhoude	2 Navorsingsvrae	3 Navorsingsverwagtinge
E. Die betrokke partye			
E1 tot E5	<ul style="list-style-type: none"> • Koorlede (om werke te kies wat kindervriendelik is.) • Gehoor (om werke te kies waarmee die publiek kan identifiseer.) • Koorgemeenskap (om werke te kies wat voldoen aan die vereistes van 'n gesofistikeerde gehoor). • Bestuursliggame (om werke te kies wat voldoen aan die verwagtinge van beleidmakers.) • Dirigent (om werke te kies wat 'n eerlike weerspieëling van die dirigent se ideaal en visie vir die koor is.) 	Hoe word die besluitnemingsproses van dirigente ten opsigte van repertoriumkeuse deur die verwagtinge van die genoemde rolspelers geraak?	Die voorkeure en visie van die dirigent self speel die belangrikste rol wat repertoriumkeuse betref. Ander rolspelers oefen egter 'n belangrike invloed op die keuses wat die dirigent oor repertorium maak uit.

F1-5. Persepsies rakende koorverwerkings, asook voorkeure ten opsigte van <i>a cappella</i>- en begeleide werke			
F1	Algemene persepsies betreffende koorverwerkings.	Word verwerkings vir gelykstemmige kore oor die algemeen as geskikte materiaal beskou?	Die meerderheid dirigente van kinderkore sluit koorverwerkings in. Die persentasie wat ingesluit word en die persepsie wat oor die gehalte van verwerkings bestaan, verskil.

	1 Onderwerpe in vraelyste en onderhoude	2 Navorsingsvrae	3 Navorsingsverwagtinge
	F1-5. Persepsies rakende koorverwerkings, asook voorkeure ten opsigte van <i>a cappella</i>- en begeleide werke		
F2	Koorverwerkings van volksmusiek oor die algemeen (volksmusiek van Suid-Afrika en ander lande).	<ul style="list-style-type: none"> • Behoort inheemse volksmusiek ingesluit te word? • Word verwerkings van inheemse musiek as 'n belangrike en gelykwaardige deel van kwaliteit repertorium beskou? 	Dirigente beskou volksmusiek as waardevolle repertorium. Volksmusiek van 'n koor se eie land sowel as as ander lande, word ingesluit.
F3	Koorverwerkings van inheemse Afrika-musiek.		
F4	Koorverwerkings van populêre musiek.	Watter persepsie bestaan ten opsigte van die insluiting van populêre musiek as koorrepertorium?	Persepsies van dirigente, met betrekking tot die insluiting van populêre musiek as repertorium, behoort in drie kategorieë ingedeel te kan word: <ul style="list-style-type: none"> • Dirigente wat ten gunste is van die insluiting van populêre musiek. • Dirigente wat populêre musiek per uitsondering insluit. • Dirigente wat gekant is teen die gebruik van populêre musiek.
F5	Koorverwerkings van instrumentale komposisies.	Wat is die persepsie oor die insluiting van koorverwerkings van instrumentale komposisies?	Slegs 'n klein aantal dirigente is bewus van verwerkings van instrumentale komposisies, wat as koorrepertorium kan dien.
F6	Die verhouding tussen <i>a cappella</i> - en begeleide repertorium.	Wat is dirigente se voorkeure ten opsigte van die gebruik van <i>a cappella</i> - en begeleide werke?	Die standaard van 'n koor kan aan die persentasie <i>a cappella</i> -werke wat ingesluit word gemeet word. Hoe meer 'n koor internasionale blootstelling kry en aan koorkompetisies deelneem, hoe groter is die dirigent se bewustheid van die waarde wat <i>a cappella</i> -repertorium inhou.

	1 Onderwerpe in vraelyste en onderhoude	2 Navorsingsvrae	3 Navorsingsverwagtinge
G. Bronne van gelykstemmige kinderkookmusiek waarvan respondente gebruik maak			
G1	Bronne waarvan respondente gebruik maak	<ul style="list-style-type: none"> • Hoe gaan dirigente te werk om geskikte repertorium te vind? • Van watter bronne word gebruik gemaak? • Hoe beskikbaar is repertorium vir gelykstemmige kore? 	Deel van die navorsingsprobleem is 'n gebrek aan voldoende bronne van repertorium vir gelykstemmige kinderkore.

H. Die beplanning en indeling van repertorium			
H1	Repertoriumbeplanning: hoe dirigente hul repertorium ten opsigte van stylopskrifte indeel asook die persentasie-toekenning aan elke afdeling.	Hoe gaan dirigente te werk om repertorium vir 'n jaar te beplan en te groepeer?	Die meeste dirigente maak in hul beplanning van 'n jaar se repertorium, van die volgende afdelings gebruik: gewyde, sekulêre en volksmusiek. Minder Kersmusiek word ingesluit in Suid-Afrikaanse repertorium, omdat die belangrikste skoolvakansie in Suid-Afrika oor Kerstyd strek.

5.4 ANALISE VAN VRAELYSTE EN ONDERHOUE

Deur vraelyste wat deur dirigente ingevul is te analiseer, is vasgestel watter faktore 'n rol speel in repertoriumkeuse en in watter mate die verskillende faktore 'n impak op repertoriumkeuse het. Die numering wat gebruik word, stem ooreen met dié in die vraelys.

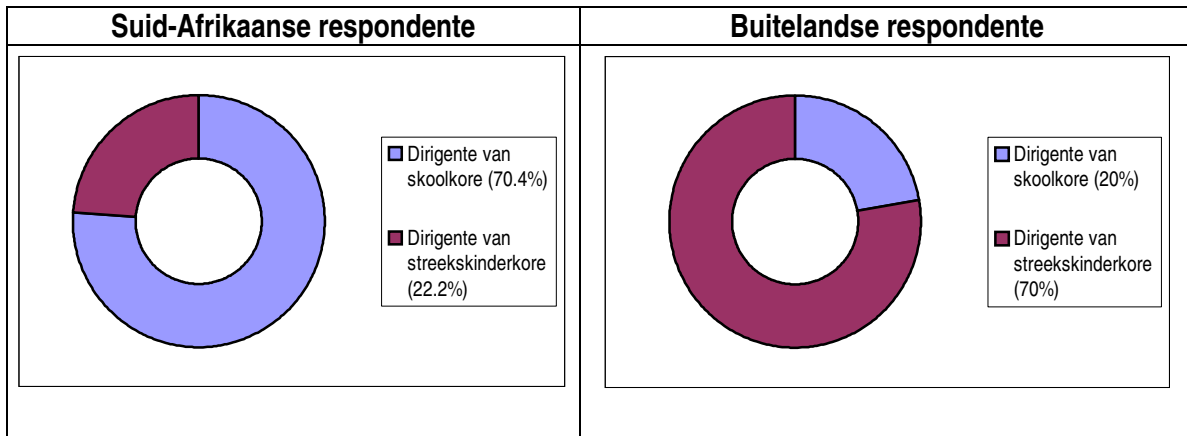
A. BIOGRAFIESE BESONDERHEDE

A1. Betrokkenheid van skoolkore en streekskinderkore

Sewe-en-vyftig Suid-Afrikaanse - en sewe buitelandse dirigente van skoolkore sowel as streekskinderkore is by die navorsing as respondente betrek (sien 1.7). Die meeste dirigente van streekskinderkore beskik ook ondervinding as dirigent van skoolkore en was in die verlede, of is

tans as dirigent by skoolkore werksaam. Die betrokkenheid van dirigente by skoolkore en/of streekskinderkore lyk soos volg:

Grafiek 7: Die verhouding tussen respondent-dirigente van skoolkore en streekskinderkore

Meer Suid-Afrikaanse respondente is betrokke by skoolkore, terwyl die teenoorgestelde tendens by die buitelandse respondente waarneembaar is. In die geheel is daar 'n gebalanseerde verdeling van dirigente wat ondervinding in beide tipes van hierdie kinderkore het. Die keuse van repertorium vir skoolkore verskil van dié van streekskinderkore. Hierdie kollektiewe ondervinding van respondente in beide skoolkore en streekskinderkore verhoog die geloofwaardigheid en verskeidenheid wat insette van dirigente met betrekking tot repertoriumkeuse betref.

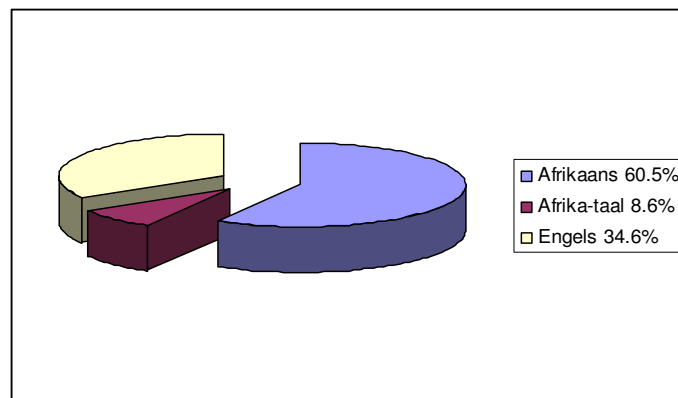
A2. Tydperk van respondente se betrokkenheid by kinderkore

Die navorsing dek die periode vanaf 1968 tot 2004. Die ervaring van deelnemers aan hierdie navorsing strek dus oor 'n tydperk van sewe-en-dertig jaar. Hierdie tydspan bied aan die navorser die geleentheid om vergelykings te tref tussen programkeuses indie 1960's, 1970's en 1980's, teenoor keuses wat vanaf die 1990's en tans gemaak word (sien die analise van konsertprogramme – Addendum 6).

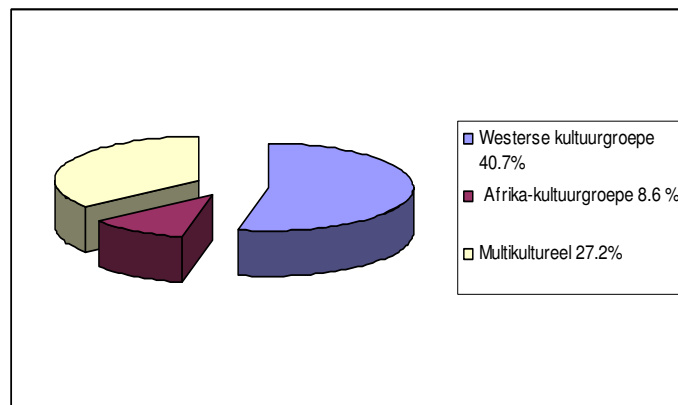
A3. Die samestelling van Suid-Afrikaanse respondente-kinderkore wat kultuurgroepering en taal betref

Deelnemers uit 'n verskeidenheid van kultuurgroepe in Suid-Afrika is betrek, alhoewel die meeste respondente Afrikaanssprekend is. Die rede hiervoor is die aard van die wyse waarop die terreinafbakening en steekproefneming gedoen is (sien 1.7).

Grafiek 8: Taalmedium van die kore van die Suid-Afrikaanse respondente

Grafiek 9: Kulturele samestelling van die kore van die Suid-Afrikaanse respondente

Streekskinderkore in Afrika-gemeenskappe, asook multikulturele kinderkore het nie in die vorige dekades prominent na vore gekom nie. Hierdie kore geniet tans meer aandag. Nuwe kinderkore wat fokus op kinders uit voorheen benadeelde gemeenskappe word op die been gebring. 'n Voorbeeld van so 'n koor is die Thokoza Cantare Kinderkoor aan die Oosrand wat in 2004 onder leiding van Thoko Simelane en Ida Strydom gestig is.

A4. Kulturele samestelling van Suid-Afrikaanse kore in vergelyking met buitelandse kore

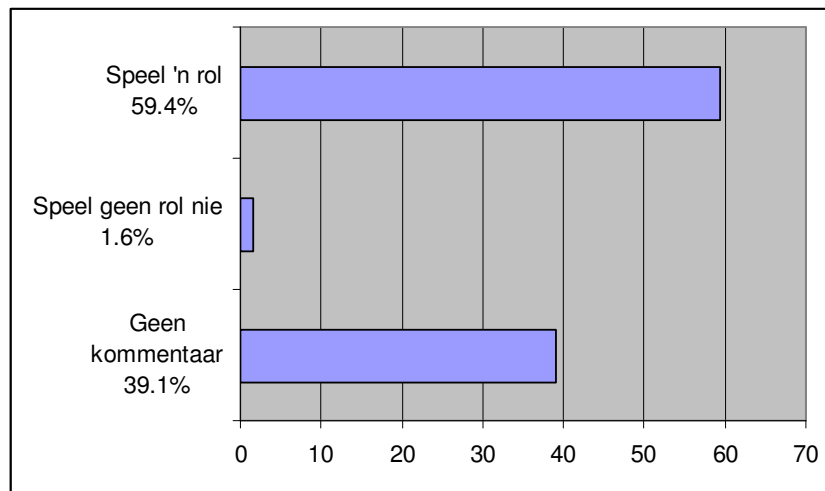
In kontras met Suid-Afrikaanse kore, wat oorheersend 'n multikulturele samestelling het, dui 70% van die buitelandse respondente aan dat hul kore kultureel homogeen saamgestel is. Die kulturele samestelling is dus 'n groter faktor by die keuse van repertorium van Suid-Afrikaanse kore, as wat die geval by kore van buitelandse respondente is (sien 2.3).

B. PERSOONLIKE AGTERGROND VAN DIE DIRIGENT

B1. Faktore uit dirigente se lewensgeskiedenis wat 'n invloed uitoefen

Die volgende grafiese voorstelling illustreer die respons met betrekking tot die invloed van die dirigente se persoonlike lewensgeskiedenis op die keuse van repertorium.

Grafiek 10: Die invloed van die persoonlike lewensgeskiedenis van dirigente

Die persoonlike lewensgeskiedenis van 59.4% van die deelnemende dirigente speel 'n rol in die vestiging van 'n liefde vir koorsang en beïnvloed voorkeure wat repertorium betref. Twee aspekte het uit die kommentaar van respondente na vore gekom:

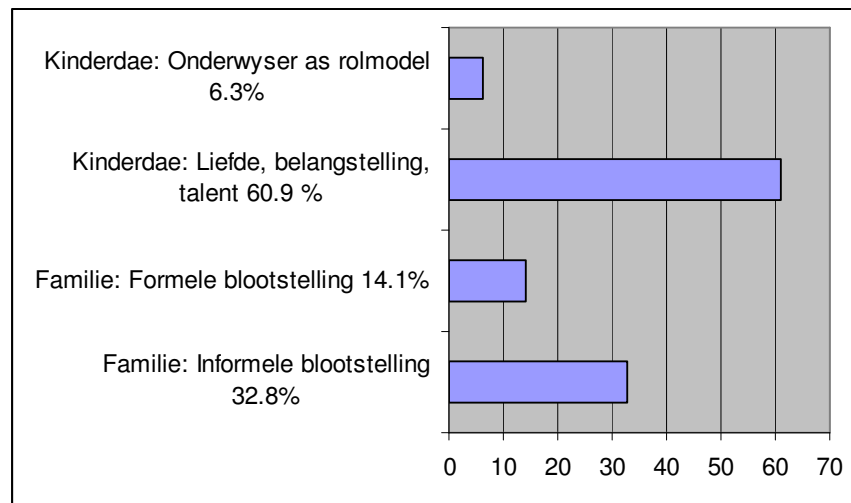
- Die invloed van familie

Die navorser het onderskei tussen die invloed van informele musiekaktiwiteite binne familieverband en formele aktiwiteite, byvoorbeeld die betrokkenheid van familielede as koorsangers, dirigente of musikante. 64.1% respondente het geen kommentaar gelever oor die invloed van familie-agtergrond op hul musiekvoorkeure en repertoriumkeuse nie.

- Ervarings gedurende kinderdae

In hierdie verband is daar ook onderskei tussen twee faktore naamlik die vestiging van 'n liefde vir koorwerk en invloed op musieksmaak deur 'n onderwyser as rolmodel, en 'n liefde, belangstelling en talent vir sang van kinderdae af. 39.1 % respondente het geen kommentaar hieroor gelever nie. Persentasies van respondente wat uitgebrei het oor die invloed van familie en hul kinderdae kan grafies soos volg voorgestel word:

Grafiek 11: Die invloed van familie en kinderagtergrond op die musieksmaak en repertoriumvoorkeure van dirigente

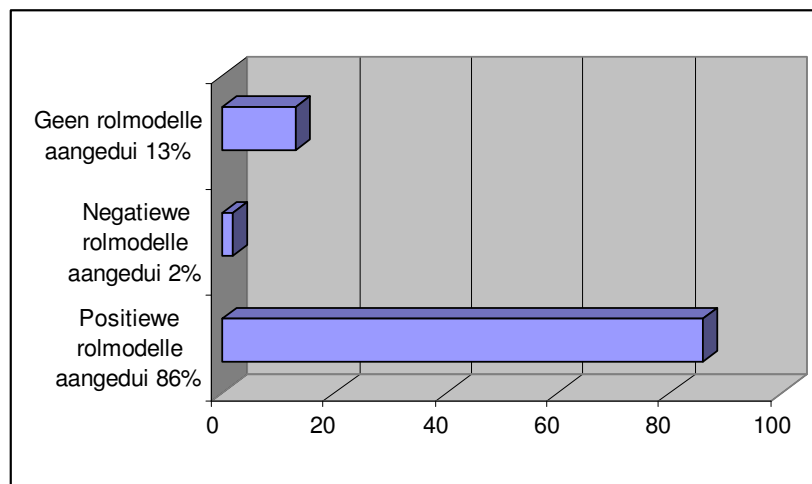
Onderwysers as rolmodel speel in 'n mindere mate 'n rol. Formele blootstelling waar ouers of ander familielede self koorsangers, dirigente of musikante was, speel 'n groter rol. (Hierdie faktor speel 'n groter rol by buitelandse dirigente – 28.6%, as by plaaslike respondente – 12.3%. Informele musiekaktiwiteite aan huis speel weer by buitelandse dirigente 'n kleiner rol – 14.3%, as by Suid-Afrikaanse respondente – 35.1%).

Die grootste faktor wat 'n belangstelling in koorsang en die vorming van musieksmaak en repertoriumvoorkeure gevestig het, blyk 'n natuurlike liefde en belangstelling in musiek en koorsang van jongs af te wees.

B2. Die invloed van rolmodelle

Uit die data-analise blyk dit dat rolmodelle 'n baie sterk invloed uitoefen op die wyse waarop dirigente gevorm is en steeds repertorium kies.

Grafiek 12: Die invloed van rolmodelle

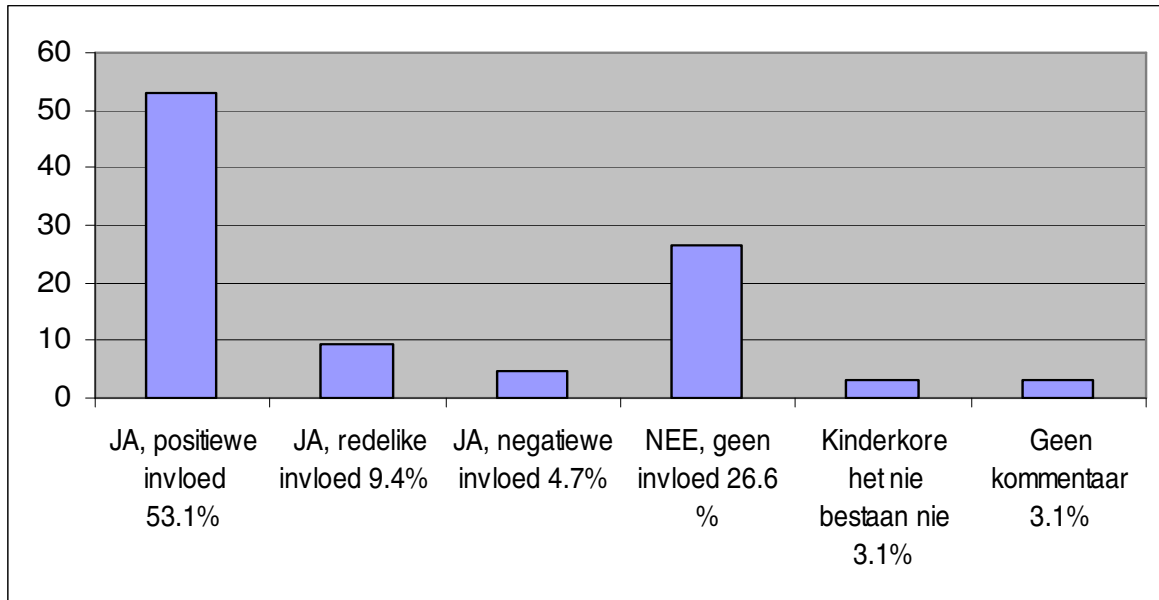

Die invloed van rolmodelle speel dus 'n belangrike rol in die keuse van dirigente se repertorium. Rolmodelle van Suid-Afrikaanse respondente kan in twee kategorieë gedeel word: dirigente van Suid-Afrikaanse kore waarvan respondente lede was en dirigente van plaaslike en internasionale kore wat 'n indruk op dirigente laat. Uit vraelyste is dit duidelik dat Suid-Afrikaanse rolmodelle 'n groot rol speel in die vestiging van 'n belangstelling in koorwerk asook die wyse waarop dirigente repertorium kies. Suid-Afrikaners wie se name die meeste as rolmodelle in die vraelyste voorkom is Philip McLachlan, Petru Gräbe en Hennie Look.

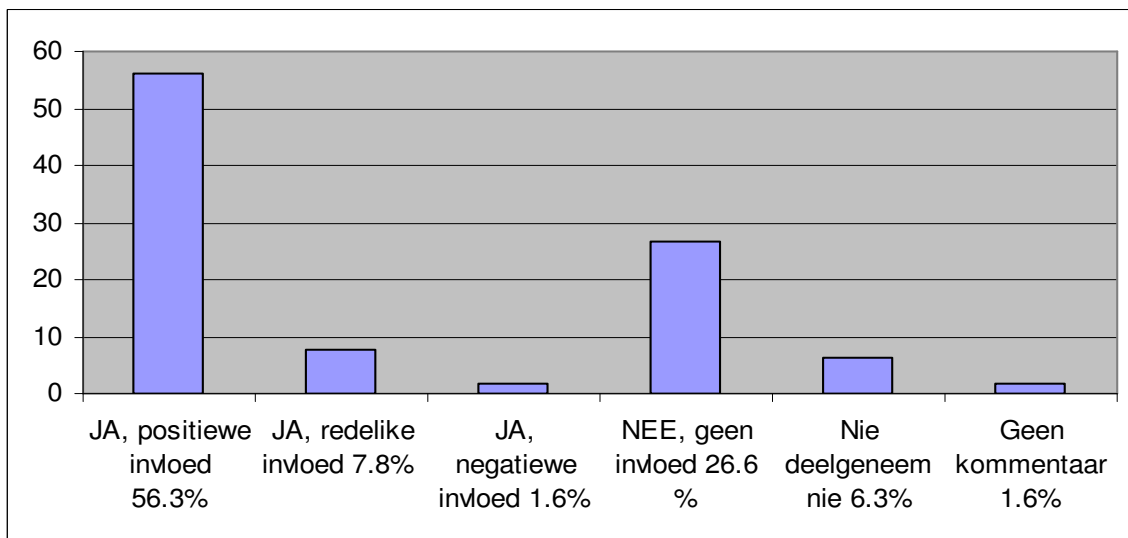
B3 - 4. Die invloed van die betrokkenheid as lid van kore

Deelname aan kinder- en studentekore het in mindere en meerdere mate 'n invloed op die repertoriumkeuse van respondente. Die volgende grafiese uiteensetting illustreer die positiewe invloed wat deelname aan kinder- sowel as studentekore op dirigente uitoefen.

Grafiek 13: Die invloed van deelname aan kinderkore

Grafiek 14: Die invloed van deelname aan studentekore

3.1% dirigente dui aan dat hulle nie die geleentheid gehad het om aan streekskinderkore deel te neem nie. Hierdie dirigente is gemiddeld ouer as die res van die respondente. Die verskil in deelname aan kinderkore bewys dat die kinderkoorbeweging eers die afgelope twintig jaar in Suid-Afrika uitgebrei het en aansien verkry het. Dit is duidelik dat daar nie in 1960's en 1970's soveel bedrywighede was wat uitvoerings van verskillende streekskinderkore en skoolkore betref nie.

Deelname aan kore dien by die meerderheid respondente as 'n positiewe stimilus:

I participated in school choirs from primary level until college level. I also participated in our Sunday school choir and church choir and later became the conductor of that choir (Nomoya Sina Masinga).

Ja. Universiteitskoor: Blootstelling aan wyer verskeidenheid repertorium, asook meer kontemporêre werke. My eerste ontmoeting met Middeleeuse musiek en verwerkings van instrumentale werke, beide waarvan ek persoonlik baie hou (Henk Barnard).

Negatiewe belewings as lid van kore oefen ook 'n invloed op die keuse van repertorium uit.

Dirigente probeer in so 'n geval musiek anders kies as waaraan hulle in 'n koor blootgestel is:

Ek het vroeg geleer dat 'n lied wat vir my / die koorleier "mooi" is nie noodwendig 'n goeie keuse vir 'n spesifieke koor is nie. Liedere wat ons kon hanteer en gemaklik kon sing, en wat binne ons ervaringsveld gelê het, was die meer suksesvolles. Voorbeeld: Mozart se *Ave Maria* vir ons laerskoolkoor was 'n "disaster"! (Tersia Jonck).

Die koor was vir my baie vervelig. Die repertorium was musiek waarmee ons nie kon identifiseer nie (Christine Dercksen).

Rolmodelle het, wat deelname aan kore betref, dus 'n groot invloed op die Suid-Afrikaanse koorbeweging en die wyse waarop dirigente repertorium kies.

B5. Die invloed van tersiêre opleiding en werksinkels

'n Klein persentasie respondente beskou hul tersiêre opleiding as 'n belangrike invloed op die wyse waarop hulle repertorium kies:

BMus in Musiekwetenskap by Unisa, asook Musiekwetenskap as byvak vir doktorsale studie in Duitsland het beslis 'n vormende invloed ten opsigte van repertoriumkeuse gehad (Petru Gräbe).

Definitief. Kennis oor goeie balans van verskillende liedere, style, moeilikheidsgraad, toonaarde, tale, ensovoorts (Helena Wessels).

Volgens Pretorius (Suid-Afrikaanse verskaffer van bladmusiek) neem sy waar hoe 'n belangrike rol opleiding speel wanneer dirigente repertorium kies.

'n Mens kan onmiddellik uit die soort repertorium wat dirigente seek aflei in hoe 'n mate die dirigent oor 'n koorleidingsagtergrond beskik en op watter standaard die koor is. Oningeligte dirigente seek dadelik populêre koormusiek. Hulle wil musiek hê wat maklik leer, herkenbaar is en lekker is. Namate die dirigent opgelei is, kom mens agter hy seek na musiek van goeie musikale gehalte (Onderhoud, 11 Augustus 2004).

Die meerderheid Suid-Afrikaanse, sowel as buitelandse respondente, dui egter aan dat tersiêre opleiding min of geen invloed op hul repertoriumkeuse uitoefen nie:

Repertoire choice is not normally discussed and taught at our training and courses (Alena Gouliaeva: Belarus).

My BMus-graad het my niks gehelp met betrekking tot repertoriumkeuse nie (Renette Bouwer).

Tersiêre opleiding het nie opleiding ten opsigte van repertoriumkeuse ingesluit nie (Christine Dercksen).

Dit blyk dat Suid-Afrikaanse respondente oor die algemeen voel dat hulle meer baat by werkswinkels, as by hul tersiêre opleiding. Dit is egter duidelik dat die inhoud van werkswinkels ook nie genoegsaam aandag skenk aan die keuse van repertorium nie.

[I] attended excellent courses on choral directing, but not much time was devoted to choice of repertoire (Sallie Franks).

Volgens ses dirigente van streekskinderkore, speel die blootstelling tydens buitelandse toere en kongresse 'n groter rol in hul vorming met betrekking tot repertoriumkeuse as tersiêre opleiding. Volgens hierdie groep het hulle gevind dat die ondervinding opgedoen tydens buitelandse koortoere, 'n groter leerskool was en 'n sterker invloed op hul repertoriumkeuse uitgeoefen het, as tersiêre opleiding.

Tersiêre opleiding is waardevol, maar Europese blootstelling was absoluut bepalend, veral die trots wat Europese lande in hulle eie musiek het en die eise wat hulle aan hulle kore se vermoëns stel (Margie Spaumer).

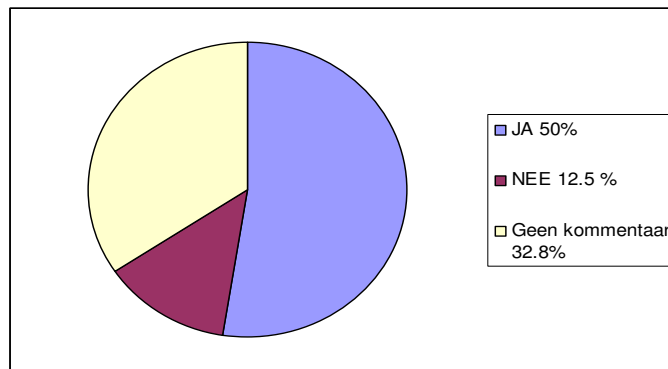
Ek woon alle moontlike werkswinkels in Suid-Afrika by, maar as 'n dirigent nie buitelandse blootstelling kry nie, dan is tersiêre opleiding nie genoegsaam nie. Ten spyte van die goeie opleiding wat ek by Philip MacLachlan ontvang het, het buitelandse blootstelling die grootste invloed / impak op my repertoriumkeuse gehad (Huibrice Verster).

Uit die terugvoering van respondente kan afgelei word dat tersiêre opleiding tekort skiet ten opsigte van leiding wat repertoriumkeuse betref.

B6. Die rol wat musiekagtergrond speel

Die meerderheid respondente vind dat musiekagtergrond (dit wil sê notasiekennis en opleiding in 'n instrument/e of sang), 'n invloed op die keuse van hul repertorium uitoefen.

Grafiek 15: Die invloed van musiekopleiding

Dit blyk dat 'n aantal respondente uit verskillende kulturele agtergronde, nie oor musiekopleiding beskik nie. Dit het 'n belangrike invloed op repertoriumkeuse. Soos blyk uit die volgende aanhaling, is Westerse musiek nie toeganklik vir dirigente wat nie oor die nodige Westerse notasiekennis beskik nie:

I don't know how to play instruments. I did not receive any singing tuition. I cannot read staff notation. I am good in reading tonic solfa. I am avoiding songs with notes written in staff notation (Nomoya Sina Masinga).

We read tonic solfa, but we would love to learn "gholf stick notation" (Sheila Temba, Edith Dtishego en Pontsho Mashigo Infant, Persoonlike kommunikasie, 10 September 2004).

Die persentasie respondente wat geen kommentaar aangedui het nie, val waarskynlik ook in die kategorie van respondente by wie 'n leemte in musiekagtergrond 'n invloed uitoefen op die wyse waarop hulle repertorium kies.

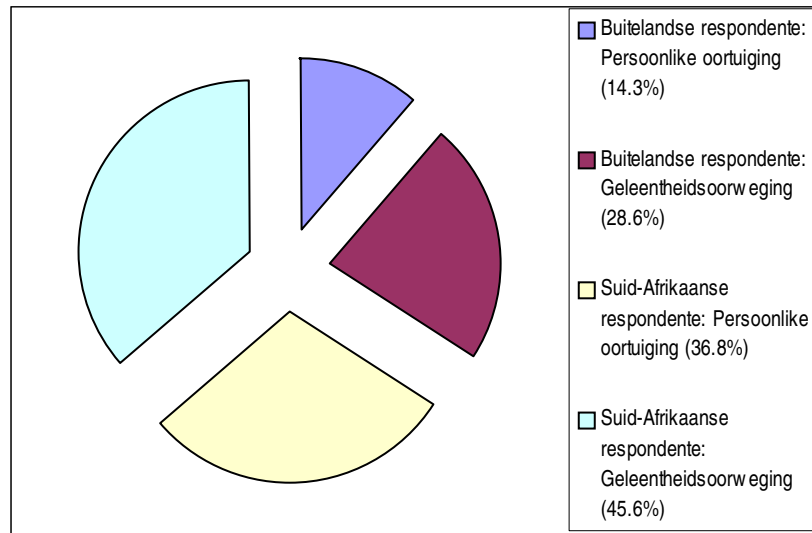
B7. Nie-musikale invloede

Uit die data-analise blyk dit dat die volgende nie-musikale faktore 'n rol in die keuse van repertorium van plaaslike sowel as buitelandse respondente speel:

- Godsdienste en kultuur
- Politieke oorwegings
- Die kulturele diversiteit in Suid-Afrika
- Die kompetisie-element
- Die tydsfaktor
- Die temperament van die dirigent
- Tradisie
- Optreegeleenthede en reise
- Logistiese probleme soos vervoer
- Etiese aspekte

Die navorser het die kommentaar van respondente met betrekking tot godsdienste in twee kategorieë verdeel: die eerste groep kies gewyde musiek uit geleentheidsoorweging. Dit wil sê die antwoorde van hierdie respondente plaas klem op die tipe optredes, soos deelname aan eredienste, wat hulle lei tot keuses van gewyde materiaal. Die tweede groep kies gewyde musiek uit persoonlike oortuiging. Hierdie groep beklemtoon in hulle antwoord die hoë premie wat hulle plaas op musiek as 'n instrument om 'n godsdienstige boodskap oor te dra.

Grafiek 16: Twee benaderings tot die invloed van godsdiens – 'n vergelyking tussen Suid-Afrikaanse en buitelandse respondente

Beide godsdiens en kultuur speel dus 'n prominente rol in die repertoriumkeuse van Suid-Afrikaanse dirigente:

Godsdiens en tradisie speel 'n goot rol. Gewyde en Afrikaanse musiek is altyd deel van my repertorium (Augusta den Boer).

Godsdiens speel 'n baie belangrike rol in my keuses -- gewyd of minder gewyd. Sommige jare het ons program oorwegend 'n geestelike strekking (René Zietsman).

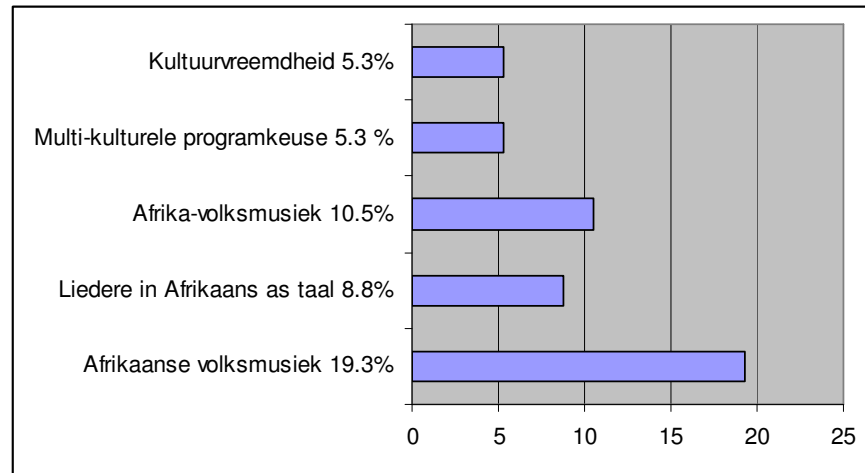
Musiek en teks moet aan my Christelike lewensbeskouing voldoen. Ek moet myself kan vereenselwig met die musiek en daarin glo (Erna Prinsloo).

Uit bogenoemde grafiek kan afgelei word dat godsdiens as nie-musikale invloed swaarder weeg in die repertoriumkeuse van Suid-Afrikaanse respondente, as wat die geval is by buitelandse respondente. Die volgende aanhalings van buitelandse respondente ondersteun hierdie afleiding:

Neither religion nor national traditions greatly influence greatly the choice (Alena Gouliaeva, Belarus).

No religion and also tradition quite limited. I am trying to build my own tradition on the basis of the education (Kari Ala-Pöllänen, Finland).

Grafiek 17: Die invloed van kultuur op die repertorium van Suid-Afrikaanse respondente

Oor die algemeen blyk dit dat die respondente uit verskillende kultuurgroepe in Suid-Afrika, positief voel oor die insluiting van musiek van ander taalgroepe in die land.

Alhoewel ek by 'n Engelsmediumskool is, sing ek elke jaar ten minste een Afrikaanse lied – [ek] het 'n sterk Afrikaanse tradisie. Omdat daar baie Xhosas in my koor is, sluit ek ook altyd inheemse swarttaaliedere in (Rina Dippenaar).

Dirigente met 'n Westerse agtergrond is oorwegend positief teenoor Afrika-volksmusiek. Dirigente, koorlede en gehore geniet hierdie volksmusiek. Die meeste Engels- en Afrikaanssprekende blankes in Suid-Afrika is nie 'n Afrika-taal magtig nie. Vóór 'n inheemse Afrika-lied dus aangeleer kan word, het dirigente bystand nodig om die lied outentiek uit te voer ten opsigte van sang, teks, bewegings en begeleidingsinstrumente (sien 3.4.3.6). Volgens respondente speel werkswinkels 'n waardevolle rol om koorleiers te help om repertorium van inheemse Afrika-liedere te vind en dit korrek uit te voer. Van die respondente beskou die navorsing, voorbereiding en aanpassings wat gepaard gaan met die uitvoering van Afrika-volksliedere, as 'n struikelblok.

Die meeste respondent-dirigente van kore wat oorwegend uit Afrika-kultuurgroepe bestaan, is positief ten opsigte van liedere met 'n Afrikaanse teks. Hulle verwys in hierdie verband na die 2004-*Tirisano* kompetisie waar die werk "Loskopvoëltjie" van Salóme Hendrikse voorgeskryf was. 'n Kasset met die uitspraak van die lied was beskikbaar en het die kore in dié verband gehelp.

If we have enough time, we don't have a problem with singing Afrikaans songs. *Loskopvoëltjie* is an easy song to learn. We have no problems with the Afrikaans pronunciation (Edith Dtishego, Onderhoud, 10 September 2004).

Daar is egter ook dirigente wat nie veilig voel met Afrikaans as teks in die repertorium van hul koor nie. Die term "volksvreemd" verwys dus na Suid-Afrikaanse respondente, uit beide Afrika- en Westerse agtergronde, wat nie gemaklik voel met die uitvoering van volksmusiek vreemd aan hul eie kultuur nie.

- **Ander nie-musikale faktore**

Buiten godsdiens en kultuur kom ander nie-musikale faktore, wat 'n invloed op repertoriumkeuse uitoefen, na vore:

- **Die kulturele samestelling van Suid-Afrikaanse kore**

Die samestelling van Suid-Afrikaanse kore is toenemend multikultureel, terwyl 70% van die buitelandse kore aandui dat hulle kore 'n homogene samestelling het (sien A4). Hierdie aspek stel unieke uitdagings aan Suid-Afrikaanse dirigente.

Our black parents are from the new upcoming middle class and they are shifting away from the African ethics. They are more interested in getting their children to learn Western and English ways. That's why they send their kids to a "white" English school. We have an interesting school community population. The black parents want a white Western influence and would therefore prefer Western repertoire. Our white families on the other hand seem to want their children in our school because our school is representative of the South African community as a whole. The white parents want their children exposed to the African culture and African songs. So there is interesting dynamics (Jenny Fidler, Onderhoud, 30 September 2004).

Die genoemde nie-musikale faktor speel 'n belangrike rol in Suid-Afrikaanse kinderkore en is deur respondente aangedui as 'n aspek wat gedurende hul betrokkenheid by kore gegroei en aangepas het (sien D4).

- **Beperkte repetisietyd**

Beperkte repetisietyd speel 'n bepalende rol in die keuse van repertorium by buitelandse sowel as plaaslike respondente. Dikwels is daar 'n afsnypunt waarbinne repertorium binne 'n sekere tyd aangeleer en afgerond moet word.

When Penderecki was here at a festival, he wrote a work for us which we [Toronto Children's Chorus] had to learn in three weeks (Jean Ashworth-Bartle: Kanada).

I select music that is challenging but manageable so that we can cope with the annual performances (Sallie Franks).

Om repetisietyd te spaar, probeer dirigente om dieselfde repertorium vir verskillende soort optredes aan te wend.

Ek probeer 'n program kies wat by verskeie geleenthede gebruik kan word, omdat ons min oefentyd het en ek dus nie vir elke optrede ander werke kan hê nie (Nidia Coetzee).

Hoewel van die respondente voel dat voorgeskrewe werke vir kompetisies nie vir alle soort optredes geskik is nie, probeer die meeste deelnemers die musiek vir meer as kompetisiegebruik aanwend.

- **Akoestiek**

Dit is insiggewend dat die akoestiek van 'n lokaal ook 'n rol kan speel in repertoriumkeuse:

Soms is die sale waarin die Applous-kompetisies plaasvind 'n struikelblok. Gala-aande moet 'n genot wees vir die kinders, die gehoor wat die ouers insluit en vir die beoordelaars. Dan is dit baie moeilik as die akoestiek baie droog is (Christine Dercksen).

- **Geen nie-musikale invloede aangedui nie**

21.9% van respondente het geen nie-musikale invloede aangedui nie. Hierdie persentasie is relatief laag, wat beteken dat nie-musikale invloede op die meeste dirigente 'n invloed uitoefen wat repertoriumkeuse betref.

C. FAKTORE BINNE KOORVERBAND

Onder Afdeling C word gekyk in watter mate die volgende faktore 'n invloed op die keuse van repertorium uitoefen: Optreegeleenthede, deelname aan kompetisies, blootstelling aan plaaslike en internasionale kore en beskikbare fondse.

C1. Die invloed van optreegeleenthede

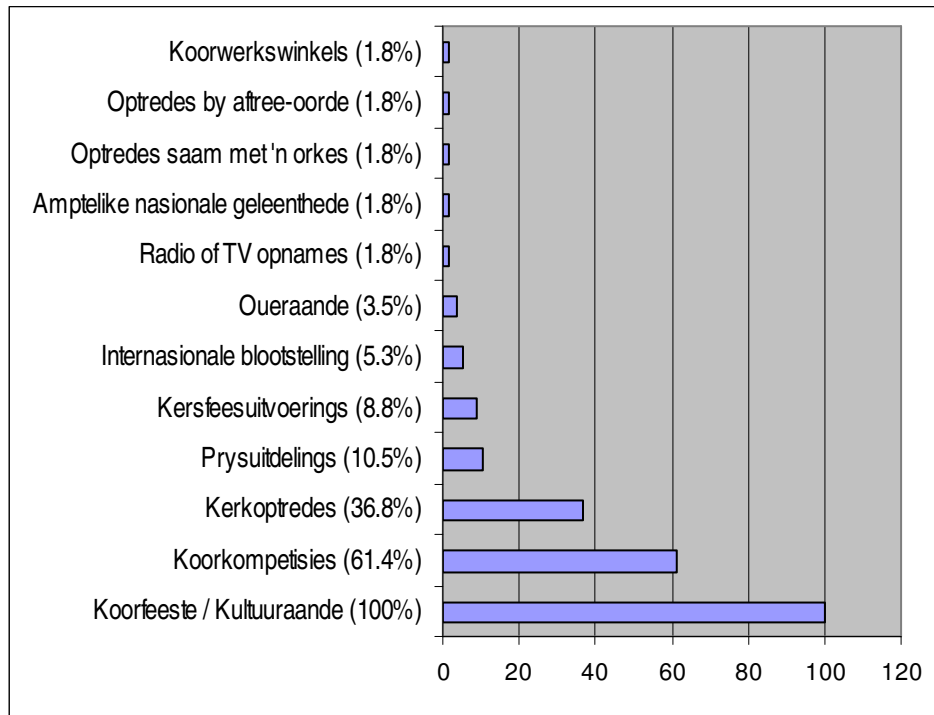
Optreegeleenthede speel 'n belangrike rol in die beplanning en keuse van repertorium van Suid-Afrikaanse sowel as buitelandse respondente. 79.7% respondente dui aan dat repertorium volgens optreegeleenthede gekies word.

Ja, optredes moet repertoriumkeuse beïnvloed. Byvoorbeeld kerkoptredes waar gewyde musiek gesing moet word, of spesifieke konserte. Vir oorsese toere kies ek gewoonlik inheemse musiek (Huibrie Verster).

The audience for whom we are performing does influence my choice of repertoire. If performing for the school – more humorous and maybe up-tempo songs. If for parents – more "show pieces" and impressive songs (Veronica Venter).

In die kommentaar van 28.6% buitelandse respondente, blyk dit dat hulle eers die musiek kies en later aandag skenk aan uitvoeringsgeleenthede. Hieruit kan afgelei word dat die repertoriumkeuse van die Suid-Afrikaanse respondente in groter mate deur optreegeleenthede beïnvloed word, as wat die geval met buitelandse respondente is. Die syfers gee 'n aanduiding van die rol wat optreegeleenthede in die keuse van repertorium van **buitelandse respondente** speel: Koorfeeste (100%), koorkompetisies (85.7%), optredes saam met 'n orkes (14.3%) en Kersfeesuitvoerings (14.3%). Aan die ander kant lyk die frekwensie van optreegeleenthede van die kore van **Suid-Afrikaanse respondente** soos volg:

Grafiek 18: Optreegeleenthede van kore van Suid-Afrikaanse respondente

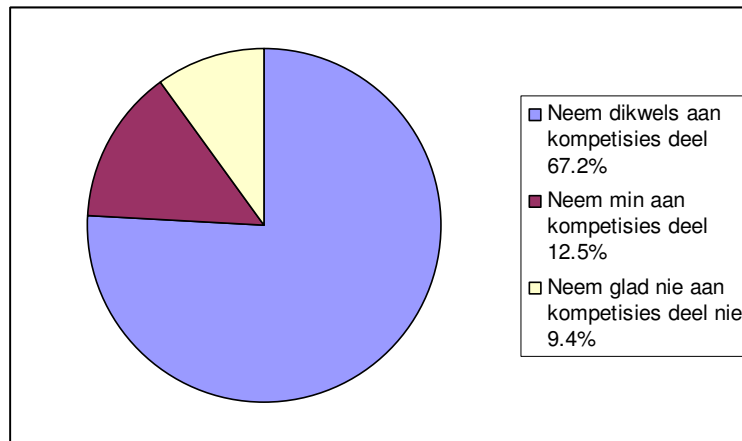

Die tipe geleentheid en tipe gehoor bepaal dus wat 'n dirigent as repertorium kies. Koorfeeste speel die belangrikste rol in die koorkalender van Suid-Afrikaanse kinderkore.

C2. Die invloed van deelname aan koorkompetisies

Dit is opvallend dat koorkompetisies vir Suid-Afrikaanse dirigente 'n hoë prioriteit is. Daar bestaan heelwat koorkompetisies waaraan Suid-Afrikaanse skoolkore, vanuit verskillende kultuurgroepe, deelneem: ATKV Applous-koorfees (Landwyd), Eisteddfods (Landwyd), Afrikaanse en Engelse Kunstefeeste (Landwyd), *Sigarona* (Gauteng), *Tirisano* (Landwyd), Rentmeester Kunstefees (Gauteng), Super 12 (Gauteng), die Tygerberg Eisteddfod (Wes-Kaap) en vroeër die *Cantus Choralis*-kompetisie (Gauteng). Hierdie feeste en kompetisies word positief ondersteun deur Suid-Afrikaanse skoolkore. Die hoë persentasie van deelname van Suid-Afrikaanse kore aan kompetisies lewer 'n bydrae tot die standaard van koorsang in Suid-Afrika, asook die uitbreiding van Suid-Afrikaanse koorrepertorium. (Werke van Suid-Afrikaanse komponiste word dikwels voorgeskryf, soos die geval is in die *Tirisano*-koorkompetisie en ATKV Applous-koorfees). Die volgende grafiese voorstelling bied insig oor die deelname van buitelandse sowel as plaaslike kore aan kompetisies:

Grafiek 19: Deelname aan kompetisies van Suid-Afrikaanse en buitelandse respondente

Die grootste persentasie Suid-Afrikaanse respondente beskou deelname aan kompetisies as 'n noodsaaklike deel van die koorprogram. Hierdie tendens het 'n beslissende invloed op repertoriumkeuse. Voorgeskrewe werke asook voorskrifte vir eie keuses, rig die repertorium en verhoog die standaard van koorsang.

Standaard van voorgeskrewe werke beïnvloed die keuse van die res van die program asook variasie en balans in die program (Evelyn Venter).

Deelname aan kompetisies is by verskillende Suid-Afrikaanse bevolkingsgroepe gewild, maar uit vraelyste en onderhoude blyk dit dat dit by kore uit Afrika-gemeenskappe 'n meer prominente rol speel. Uit onderhoude met drie respondente wat by beide koorafrigting en landswyse beoordeling betrokke is, blyk dit dat kompetisies 'n baie belangrike rol in Afrika-gemeenskappe speel. Hierdie drie respondente kon uit die aard van hul ervaring die afleiding maak dat koorkompetisies die koorwerk en repertoriumkeuse van kore in Afrika-gemeenskappe grootliks beïnvloed.

[Die kore in Afrika-gemeenskappe] is baie kompetisie-georiënteerd. Wanneer hulle vir 'n kompetisie inskryf, fokus die kore grootliks op die voorgeskrewe werke sodat 'n breë blootstelling aan repertorium nie plaasvind nie (Annemarie van der Walt, Onderhoud, 30 Julie 2004).

By kore in Afrika-gemeenskappe is kompetisies baie belangrik. Hulle oefen dan slegs die voorgeskrewe werke en tree min op in ander konserte of feeste. Hulle kies dus selde hul eie repertoire. Dit is veral waar by skoolkore (Margie Spaumer, Onderhoud, 26 Julie 2004).

Dieselfde tendens is ook in Westerse skoolkore waarneembaar met betrekking tot oormatige beklemtoning van kompetisies. Buiten die wen-element van kompetisies, is nog 'n rede waarom repertorium van koorkompetisies in Afrika-gemeenskappe so 'n prominente rol speel, die feit dat dit in baie gevalle die enigste wyse is waarop dirigente wat nie oor musiekagtergrond beskik nie, blootstelling aan Westerse repertorium geniet. Vir dirigente in Afrika-gemeenskappe, is die voorgeskrewe werke van koorkompetisies dus dikwels 'n belangrike bron waardeur Westerse repertorium in die program ingesluit word.

I am influenced by being a teacher at the primary school and entering for all available competitions. Eisteddfods, Competitions and Heritage Music Festivals (Nomoya Sina Masinga).

[Songs sung by African children's choirs are] mostly prescribed works at festivals and competitions where the theme of the festival will define the kind of repertoire (Grace Madilo Rangata).

Skoolkore in Afrika-gemeenskappe kom dikwels slegs deur voorgeskrewe werke in koorkompetisies in aanraking met Westerse repertorium. In 'n onderhoud met Dineo Diale antwoord sy op die vraag hoe kinderkore in haar gemeenskap repertorium kies, soos volg:

They do not choose music. They only sing during competitions and focus on the prescribed works. After the competition, the choral music stops. They wait for the following year to continue with the choir. Most of the people do not have music knowledge. They didn't study any music. They do not know anything about choral music (Dineo Diale, Onderhoud, 17 Augustus 2004).

Die volgende aanhaling ondersteun hierdie afleiding:

We would like to receive more Western music on cassettes and get help with the performance of these songs (Sheila Temba, Edith Dtishego en Pontsho Mashigo Infant, Onderhoud, 10 September 2004).

Ten slotte word ten opsigte van die invloed van kompetisies, verwys na 'n onderhoud met Petru Gräbe:

Deelname aan kompetisies lig die standaard van 'n koor. 'n Mens moet jou egter nie blindstaar teen kompetisies nie ... Kinderkoorwerk kan 'n sterk positiewe bydrae lewer tot die breë vorming van die kind. Die koorleier moet waak daarteen om nie die een na die ander prestasie te probeer in-oes nie. 'n Mens moet versigtig wees dat jy nie kosbare menslike elemente vernietig nie. Die mense met wie jy werk bly nog steeds belangriker as al die ander dinge. My raad sou wees dat dit gaan om balans. Prestasie moet sy plek hê maar mag nie

uit verband geruk word nie. Opvoedkundige beginsels moet voorop gestel word (Onderhoud, 7 September 2004).

- **Die invloed van CD-opnames op repertoriumkeuse**

'n Belangrike opmerking wat gemaak word, is dat repertorium wat instudeer word vir CD-opnames dikwels 'n ander karakter het en dat dit verkieslik werke moet wees wat vir 'n langer tydperk as 'n jaar ingestudeer en afgerond word. Repertoriumkeuse vir uitvoering of vir CD-opnames sal verskil wat die keuse vir skoolkore betref teenoor die keuse van werke vir streekskinderkore .

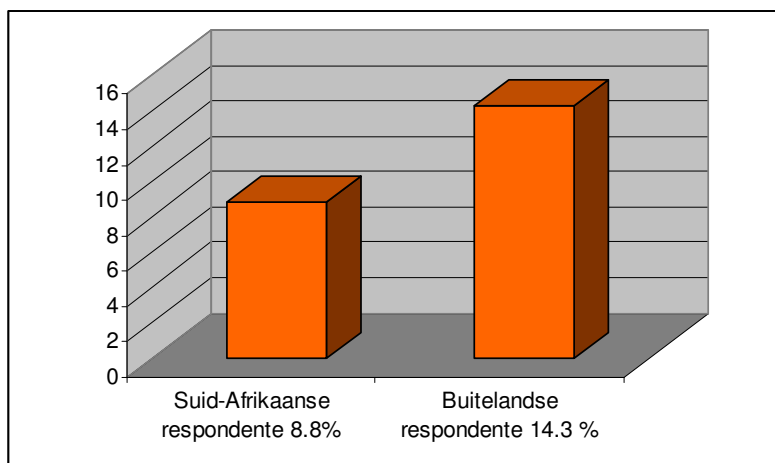
Vir 'n CD-opname moet werke verkieslik oor 'n 2-jaar tydperk gekies word om die beste resultaat te verkry. Met plaaslike skoolkore gaan 'n gemakliker, luisteraar-vriendelike program gekies word, terwyl met 'n streekskoor 'n meer gesofistikeerde program gekies word (Henk Barnard).

Die keuse van repertorium vir CD-opnames word ook beïnvloed deur beperkte fondse (sien C5). Dirigente sluit dikwels meer inheemse musiek vir CD-opnames in, omdat daar nie kopiereg op is nie.

- **Kersfees-uitvoerings**

Buitelandse kore fokus meer op musiek vir Kersfeesuitvoerings, as wat plaaslik die geval is:

Grafiek 20: Kersfeesuitvoerings – 'n vergelyking tussen Suid-Afrikaanse en buitelandse respondente

Die Suid-Afrikaanse jaarkalender speel waarskynlik 'n rol in hierdie tendens: in teenstelling met buitelandse skole, is plaaslike uitgebreide vakansies in Desember gedurende Kerstyd. Skole is dus dan vir 'n lang tydperk gesluit en minder klem word op Kersuitvoerings geplaas.

- **Die verskil tussen die repertoriumkeuse van Engelssprekende en Afrikaanssprekende skoolkore**

Die tipe repertorium wat in Suid-Afrikaanse Engelssprekende skoolkore gekies word, verskil van dié wat in skoolkore met Afrikaans as medium gesing word. Meer Afrikaanse skole neem deel aan die ATKV Applous-Koorkfeeste, wat Afrikaanse komposisies voorskryf en werke van hoë standaard en dikwels meer ernstige aard vereis.

Engelse skole hou van informele koormusiek. Binne skoolverband moet die musiek dus ook ligter van aard wees (Elize Snyman).

Die afleiding kan dus gemaak word, dat kore in Engelse skole se repertorium meer fokus op musiek in 'n ligter idioom. Verder blyk dit dat Engelsmedium skoolkore minder deelneem aan koorkompetisies as kore uit Afrikaanse en Afrika-gemeenskappe.

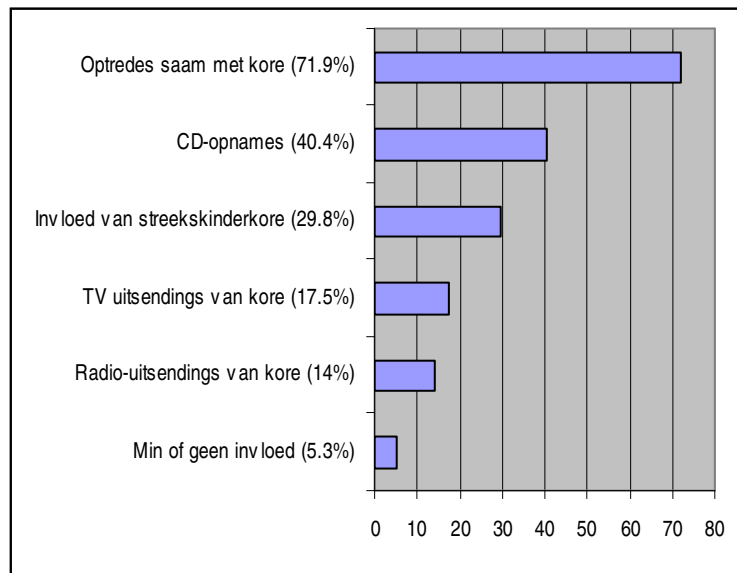
'n Opmerking van 'n buitelandse respondent, bied 'n samevatting van die impak van optreegeleenthede op repertorium:

The better performance opportunities are, the wider and the more complicated pieces make the choice of compositions (Alena Gouliaeva, Belarus).

C3. Die invloed van blootstelling aan plaaslike kore

57.1% van buitelandse respondente toon aan dat blootstelling aan plaaslike kore geen rol in die wyse waarop hulle repertorium kies, speel nie. Blootstelling aan plaaslike kore speel egter by Suid-Afrikaanse respondente 'n groter rol.

Grafiek 21: Die invloed van blootstelling aan plaaslike kore in Suid-Afrika

Optredes saam met plaaslike kore oefen klaarblyklik 'n invloed op die wyse waarop Suid-Afrikaanse dirigente repertorium kies uit.

'n Groot persentasie respondente bou 'n versameling CD-opnames van plaaslike kore op. Hierdie CD's speel 'n belangrike rol in hul keuse van repertorium. Televisie- en radio-uitsendings van kinderkore speel, veral by respondente uit Afrika-gemeenskappe, 'n rol in die repertoriumkeuse wat dirigente maak.

C4. Die invloed van blootstelling aan internasionale kore

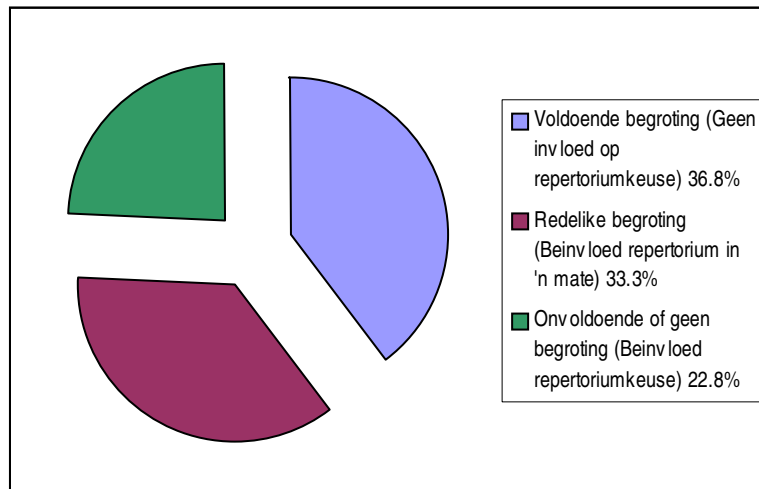
Data-analise toon dat 45.6% Suid-Afrikaanse respondente beïnvloed word deur internasionale blootstelling. Hierdie analise word weerspreek deur die inhoud van onderhoude en detail wat in die kommentaar van vraelyste aangebied word. Daar word aanvaar dat sommige van die Suid-Afrikaanse respondente wel internasionale blootstelling geniet, maar dat die meerderheid nie internasionale blootstelling ervaar nie as gevolg van beperkte fondse.

C5. Die invloed van fondse

38.6% van die Suid-Afrikaanse respondente beskou fondse as 'n probleem teenoor 0% van buitelandse respondente. 3.5% Suid-Afrikaanse dirigente verwerk self musiek, as gevolg van 'n

tekort aan fondse om werke aan te koop of te laat verwerk. Die invloed van fondse op Suid-Afrikaanse respondente word deur die volgende grafiek geïllustreer.

Grafiek 22: Die invloed van fondse op die keuse van repertorium van Suid-Afrikaanse respondente

Wat die data-inligting met betrekking tot die rol wat fondse speel betref, is 'n diskrepansie waarneembaar. 38.6% Suid-Afrikaanse respondente dui aan dat fondse 'n probleem is, maar die meeste kore (36.8%) beskik oor 'n voldoende begroting.

Beperkte fondse oefen ook 'n invloed uit op die wyse waarop kopiereg-regulasies nagekom word. Min Suid-Afrikaanse kore beskik oor die fondse om 'n oorspronklike kopie vir elke koorlid aan te koop.

In Suid-Afrika blyk kopiereg dus nog 'n groot kwessie te wees. Baie Suid-Afrikaners verkeer onder 'n wanindruk: min dirigente is daarvan bewus dat elke koorlid 'n oorspronklike kopie in die hand behoort te hê. Volgens SAMRO (Southern African Music Rights Organisation) word kopiereg onder drie afdelings ingedeel:

- (1) Grafiese regte (Die reg om musiek te druk, te kopieër, of uit te gee).
- (2) Meganiese regte (Die reg om musiekopnames van die musiek te maak).
- (3) Uitvoerregte (Die reg om publieke uitvoerings te gee of musiek uit te saai).

SAMRO is slegs betrokke by die laasgenoemde reg.

SAMRO makes the music user's task very simple – for one single and very moderate annual payment, SAMRO issues a licence authorizing the licensee to use any music in the world-wide repertoire which it represents. Having made that single payment every year, the licensee is secure in the knowledge that SAMRO holds him/her covered without the fear of being sued for infringement of copyright (SAMRO, 2004: Ongepubliseerde inligtingsblad).

Die toestemming om CD-opnames van werke te maak en te verkoop (meganiese reg), word beheer deur SARRAL (*South African Recording Right Association*) en NORM (*National Organisation for Reproduction Rights in Music in Southern Africa*).

Om grafiese regte te bekom (dit wil sê om toestemming te ontvang om fotostate van bladmusiek te maak) moet toestemming van die uitgewer of komponis verkry word. Kopiereg vereis egter dat daar vir elke koorlid 'n oorspronklike kopie aangekoop word. Uitgewers is dikwels tegemoetkomend teenoor dirigente wat hul kontak en 'n spesiale prys vir die aankope van kopieë van een werk beding. Sommige Suid-Afrikaanse komponiste het nie 'n vasgestelde prys vir 'n komposisie nie, maar vra 'n sekere bedrag per koorlid by die betrokke koor. Op hierdie wyse word die grafiese regte in die aankoopprys ingesluit.

Uit antwoorde van respondente is dit duidelik dat Suid-Afrikaanse kore nie die fondse het om vir elke koorlid 'n oorspronklike kopie aan te koop nie.

C6. Ander faktore

Hierdie afdeling word onder die opskrif "nie-musikale invloede" bespreek (sien B7).

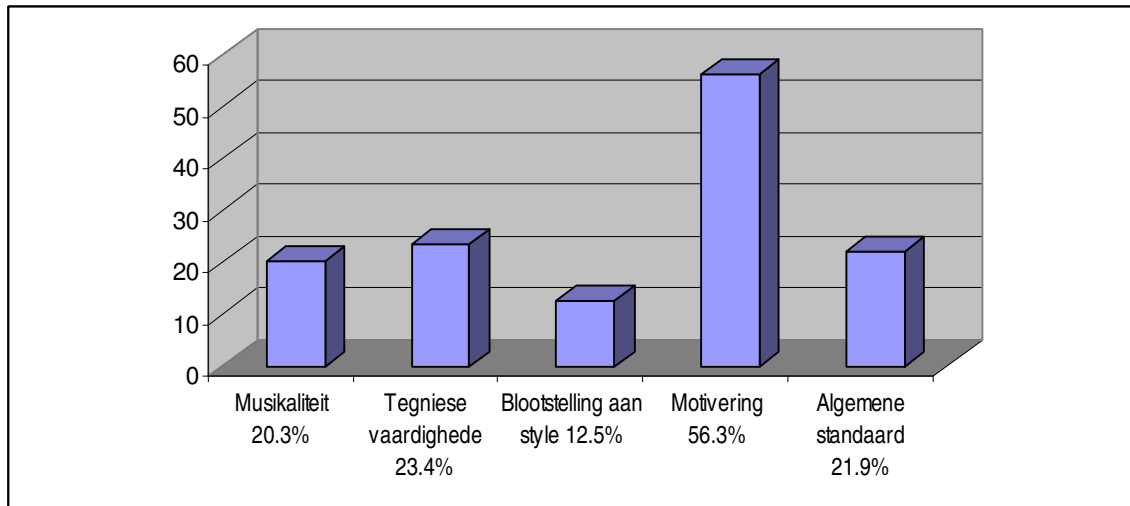
D. ALGEMENE FAKTORE

D1. Die invloed van die keuse van repertorium op die koor

'n Koor word op twee wyses deur repertoriumkeuse geraak: eerstens wat die reaksie en houding van die koor teenoor die repertorium betref en tweedens die invloed van die repertoriumkeuse op die uitvoeringstandaard van die koor. Die keuse van repertorium het 'n invloed op die ontwikkeling van die musikaliteit, asook die tegniese vaardigheid van die koor; dit bepaal die mate van

blootstelling aan verskillende musiekstyle; dit is bepalend vir die algemene standaard van die koor en speel 'n rol in die motivering van koorlede.

Grafiek 23: Die invloed van repertoriumkeuse op 'n koor

Behalwe bogenoemde temas wat die meeste in vraelyste na vore kom, kom ander invloede ook in mindere mate voor. Volgens respondente het die keuse van repertorium ook 'n invloed op die kommunikasie tussen die koor en gehoor; dit bevorder begrip vir verskillende kulture; dit maak koorlede sensitief vir "andersoortige musiek"; dra by tot die bevordering van liefde en talent vir koorsang; beïnvloed die klank van die koor en speel 'n rol in die vestiging van selfvertroue by 'n koor.

Die keuse van repertorium beïnvloed dus 'n koor op verskeie wyses. Die belangrikste invloed is egter 'n nie-musikale faktor, naamlik die motivering van koorlede. 'n Rede wat deur respondente hiervoor aangevoer word, is dat kooraktiwiteite kompeteer met ander buitemuurse aktiwiteite. Repertorium word dus gekies om koorsang vir kinders aanloklik te maak.

Dit is nie maklik om hulle belangstelling te hou as hulle nie van die liedere hou nie (Rina Dippenaar).

Baie kinders word snaaks aangekyk as hulle koor sing (veral seuns). Daarom glo ek hulle moet trots wees op die koor en die musiek wat hulle sing. Musiek moet dus ook soms lekker modern wees en hul maats ook kan beïndruk (Monica Bester, Organiseerder Noordwes Kinderkoor, Persoonlike kommunikasie, 31 Augustus 2004).

D2. Algemene kriteria wat in ag geneem word met betrekking tot repertoriumkeuse

Die volgende kriteria is uit die onderhoude en vraelyste geïdentifiseer:

Die tipe koor

- Werke wat by die ouderdoms- en ervaringsveld van die kind pas (35.9%)
- Moeilikeheidsgraad van 'n werk in verhouding met die vermoë van die koor (39.15%)
- Omvang van die lied (15.6%)

Balans en verskeidenheid

- Verskeidenheid ten opsigte van die musikale inhoud van werke (byvoorbeeld tempo, dinamiek, toonaard) (39.1%)
- Verskeidenheid van musiekstyle (39.1%)
- Verskeidenheid van tale en kulture (20.3%)

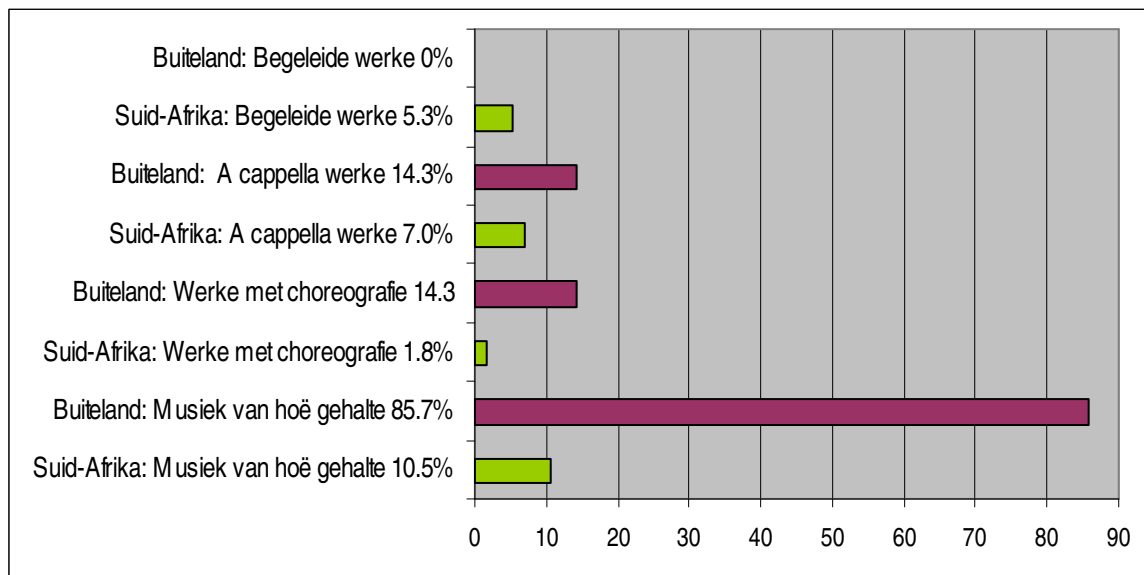
Eienskappe van werke wat as kriteria genoem word

- Werke met interessante vertolkingsmoontlikhede (6.3%)
- Nuwe komposisies wat nie oorbekend is nie (3.1%)
- Liedere wat sterk ritmies en lewendig is (4.7%)
- Werke wat in die oorspronklike taal gesing word (1.6%)
- Komposisies waarin die teks en melodie pas (1.6%)
- Werke wat nie te lank is nie (slegs Suid-Afrikaanse respondente: 1.8%)
- Liedere met 'n opbouwende teks (6.3%)
- Meerstemmige liedere (slegs Suid-Afrikaanse respondente: 3.5%)
- Liedere wat vir meer as een geleentheid aangewend kan word (slegs Suid-Afrikaanse respondente: 1.8%)
- Komposisies van Suid-Afrikaanse komponiste (slegs Suid-Afrikaanse respondente: 1.6%)

- Liedere wat aangewend kan word vir 'n godsdienstige bediening (slegs Suid-Afrikaanse respondente: 3.5%)

Vier algemene kriteria kom by plaaslike sowel as buitelandse respondente ongeveer ewe sterk na vore, naamlik keuses gerig op verskeidenheid van musiekstyle en musikale inhoud (39.1%), keuses gerig op 'n doel of tipe geleentheid (15.6%), keuses wat die gehoor sal geniet (17.2%) en keuses wat die koorlede geniet (23.4%). In verdere kriteria wat uit die vraelyste geïdentifiseer is, word verskeie kontraste tussen die respons van buitelandse en Suid-Afrikaanse dirigente aangetref. Die volgende grafiek illustreer die verskil in hoeveel gewig die volgende kriteria onderskeidelik by Suid-Afrikaanse en buitelandse respondente dra.

Grafiek 24: Algemene kriteria vir repertoriumkeuse: verskille tussen Suid-Afrikaanse en buitelandse respondente

Buitelandse respondente heg 'n veel hoër waarde (85.7%) aan koormusiek van hoë gehalte, as wat die geval is by Suid-Afrikaanse respondente (10.5%). Van die Suid-Afrikaanse respondente dui aan dat ondersteunende begeleiding vir hulle 'n oorweging is, terwyl begeleiding nie 'n rol speel in die kriteria van buitelandse dirigente nie. *A cappella* as sangstyl weeg swaarder by buitelandse respondente, as wat dit die geval by plaaslike dirigente is.

Godsdiens speel by 3.5% Suid-Afrikaanse respondente 'n rol, terwyl geen buitelandse respondente godsdiens as kriterium meld nie. Suid-Afrikaanse dirigente blyk meer ingestel te wees op kulturele diversiteit as kriterium (21.1%) as wat die geval is by buitelandse dirigente (14.3%).

D3 – 4. Werke wat as essensieel, of werke wat as minder gepas beskou word

Uit die vraelyste kon vasgestel word watter tipe komposisies dirigente as essensieel, en watter werke as minder gepas in repertorium vir kinderkore beskou word. Die volgende tabel is 'n uiteensetting van hierdie twee teenpole.

Tabel 7: Repertorium wat as essensieel, of werke wat as minder gepas beskou word

Repertorium wat as essensieel beskou word	Repertorium wat as minder gepas beskou word
Kwaliteit klassieke werke (25.0%)	Swak kwaliteit in enige genre (14.1%)
Gehoortreffers ("Showpieces") (10.9%)	Ernstige swaar koormusiek (10.9%)
Nuwe, onbekende werke (6.3%)	
Werke uit musiekblyspele of films (1.6%)	
Werke met ritmiese vitaliteit (3.1%)	
Stadige atmosfeervolle liedere (1.6%)	
Moeilike werke wat 'n uitdaging bied (1.6%)	Werke wat te moeilik is (10.9%)
Liedere met 'n opbouwende teks (7.8%)	Liedere met 'n onopbouwende, anti-sosiale teks (6.3%)
Liedere waarvan die teks by die ouderdom en ervaringsveld van kinders pas (35.9%)	Liedere waarvan die teks emosioneel onvanpas is (byvoorbeeld sentimentele liefdesliedere) (21.9%)
Liedere met choreografie (3.1%)	
Kunsliedere (1.6%)	
Liedere wat 'n verhaal vertel (3.1%)	
Liedere met 'n Engelse teks (3.1%)	
Volksliedere oor die algemeen (35.9%)	
Liedere in die moedertaal (4.7%)	
Afrika-musiek (29.8%) [slegs Suid-Afrikaanse respondente]	Afrika-musiek (1.6%) [slegs Suid-Afrikaanse respondente]
Afrikaanse volksmusiek (12.3%) [Slegs Suid-Afrikaanse respondente]	
"Ou gunsteling" (1.6%)	
Polifoniese musiek (1.6%)	
A cappella-werke (9.4%)	
Werke met 'n musikaal-ondersteunende begeleiding (4.7%)	

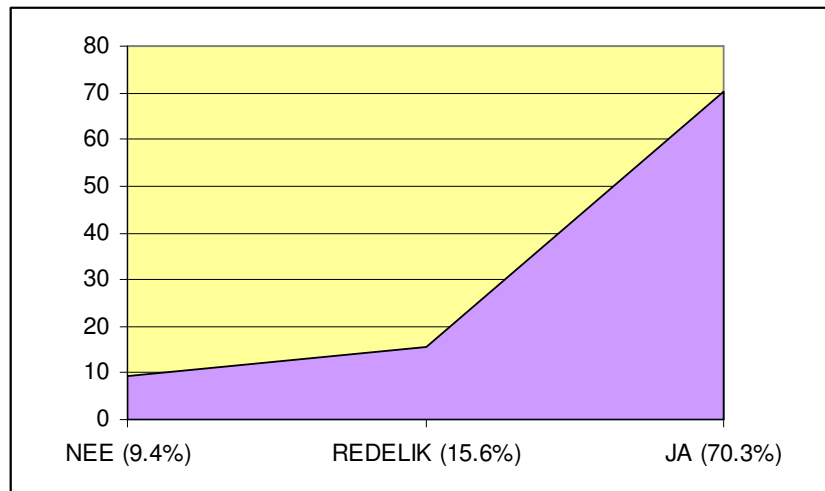
Repertorium wat as essensieel beskou word	Repertorium wat as minder gepas beskou word
Ligte populêre musiek (21.9%)	Ligte populêre musiek (21.9%)
Beskou nie spesifieke werke as essensieel nie (1.6%)	
	Informeel "sing-along"-liedere (4.7%)
	Afrikaanse ligte musiek (9.4%)
Twintigste-eeuse eksperimentele komposisies (12.5%)	Twintigste-eeuse eksperimentele komposisies (1.6%)
	Liedere met "backtracks" as begeleiding (3.1%)
	Liedere waarin die begeleiding die koor dupliseer (1.6%)
	Verwerkings uit operas (3.1%)
Werke wat as godsdienstige bediening aangewend kan word (3.1%)	Werke wat nie geloofsoortuiging weerspieël nie (1,6%)
	Komposisies wat nie oorspronklik vir 'n kinderkoor geskryf is nie (9.4%)
Liedere van verskillende tale en kulture (20.3%)	Te veel vreemde tale (3.1%)
	Te veel liedere in een styl (3.1%)
	Alle musiek voor die 19e eeu gekomponeer (1.6%)

Wat komposisies wat as essensieel beskou word betref, kom drie temas uit die respons van beide Suid-Afrikaanse en buitelandse respondente na vore, naamlik: kwaliteit klassieke werke, oorspronklik gekomponeerde werke, en twintigste-eeuse eksperimentele komposisies.

D5. Wendings wat repertoriumkeuse aangeneem het

Respondente is gevra of hul repertoriumkeuse gedurende die tydperk waarin hulle as dirigent betrokke was, 'n nuwe wending aangeneem het. Die uitkoms van hierdie vraag word in die volgende grafiek weergegee:

Grafiek 25: Nuwe rigtings wat repertoriumkeuse van dirigente oor 'n aantal jaar ingeslaan het

Dirigente beleef dus in die tydperk waarin hulle as dirigente werksaam is, grootliks veranderinge met betrekking tot die wyse waarop hulle repertorium kies.

Die volgende aspekte is by Suid-Afrikaanse respondente aangedui as veranderings in hul repertoriumkeuse. Die eerste twee aspekte vind plaas binne die raamwerk van Suid-Afrika se unieke kulturele samestelling en omstandighede:

- 'n Groter klem word op multikulturele oorwegings geplaas (15.6%).
- Meer Afrika-volksmusiek word ingesluit (14.4%).

Die volgende faktore is algemene veranderings wat ten opsigte van programkeuse by Suid-Afrikaanse respondente plaasgevind het:

- Moeiliker werke word gewaag (12,5%).
- Meer twintigste-eeuse kontemporêre musiek word ingesluit (3,1%).
- Meer klem word op genot geplaas as wat vroeër die geval was (3,1%).
- Meer "gospel"-musiek word ingesluit (1,6%).
- 'n Groter aantal Finse en Sweedse komposisies maak deel van die program uit (1,6%).
- Meer verwerkings van instrumentale komposisies word ingesluit (1,6%).

- Minder verwerkings van instrumentale komposisies word gekies (1,6%).
- 'n Wegbeweging van die insluiting van madrigale (1,6%).
- Minder musiek van voor die 19e eeu word ingesluit (1,6%).
- Die gehoor word meer (4,7%), of minder (1,6%) in ag geneem.
- Dirigente staan meer krities teenoor potensiële repertorium (1,6%).

Drie temas kom na vore waarin beide Suid-Afrikaanse en buitelandse respondente veranderinge ten opsigte van hul repertoriumkeuse aandui: Eerstens word groter klem op verskeidenheid geplaas (18,8%) en gesofistikeerde repertorium wat van kwaliteit spreek. Tweedens is daar enersyds 'n toename in (4,7%) en andersyds 'n wegbeweging van (3,1%) volksmusiek as koorrepertorium. Derdens raak musiek waarin bewegings of choreografie gebruik word, populêr. Choreografie is 'n sterk oorweging by buitelandse respondente. (Hierdie koristiese bewegings verskil van dié wat in revues gebruik word.) Verskeidenheid in die program is by beide Suid-Afrikaanse en buitelandse respondente 'n prioriteit.

D6. Die verband tussen repertoriumkeuse en die doelwit wat die dirigent vir die koor het

Die meerderheid respondente dui aan dat daar 'n verband is tussen hul repertoriumkeuse en hul doelwit vir die koor. 18,8% respondente het geen duidelike doelwitte, wat verband hou met hul repertoriumkeuse, ingevul nie. Doelwitte wat deur die res van die respondente ingevul is en wat repertoriumkeuse regstreeks beïnvloed, kan in die volgende kategorieë ingedeel word:

- **Musikaal-opvoedkundige doelwitte**
 - Musiek word gekies om 'n uitdaging te stel en sodoende die musikale standaard te verhoog (21,9%).
 - Komposisies van klassieke komponiste word gekies ten einde goeie musieksmaak by koorlede te vestig (10,9%).
 - Werke word gekies wat die koorklank van die koor positief sal beïnvloed (12,5%).
- **Affektiewe doelwitte**
 - Om deur die keuse van musiek 'n liefde by koorlede vir koormusiek te vestig (9,4%).
 - Repertorium word gekies om meelewing deur die koor en gehoor te bewerkstellig (4,7%).

- **Motiveringsdoelwitte**
 - Musiek wat byval vind by koorlede en tydgenote van die koorlede word gekies, om bestaande en potensiële koorlede te motiveer tot deelname aan die koor (28.1%).

- **Geleentheidsbepalende doelwitte**
 - Repertorium word volgens die tipe geleentheid gekies (15.6%).
 - Musiek word volgens die vereistes van kompetisies gekies (6.3%).

- **Internasionale doelwitte**
 - Repertorium word gekies om in pas te bly met wat internasionaal aangebied word (1.6%).

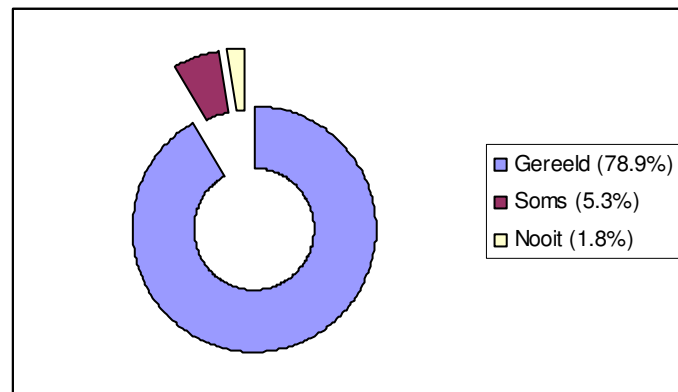
- **Religieuse doelwitte**
 - Werke word gekies om 'n godsdienstige boodskap oor te dra (3.1%).

Daar is dus 'n verband tussen die keuse van repertorium en die doelwit wat die dirigent vir die koor in gedagte het. Verskillende doelwitte kom na vore, waarvan die motiveringsdoelwit, gevolg deur die musikaal-pedagogiese doelwit die sterkste na vore kom. Michael Göhl verwys, tydens sy aanbieding by die *Europa Cantat*-kongres, na "MBO – planning" dit wil sê "Management by Objectives" (Verslag, *Europa Cantat Junior*, 2002 in Van Aswegen, 2004: 8-10). Volgens hom baseer hy sy repertoriumkeuse vir die samesangsessies van die kongres op sy persoonlike doelstellings, binne die raamwerk van die visie van die organiseerders van die kongres. Daar is dus 'n verband tussen repertoriumkeuse en verskillende doelwitte van dirigente.

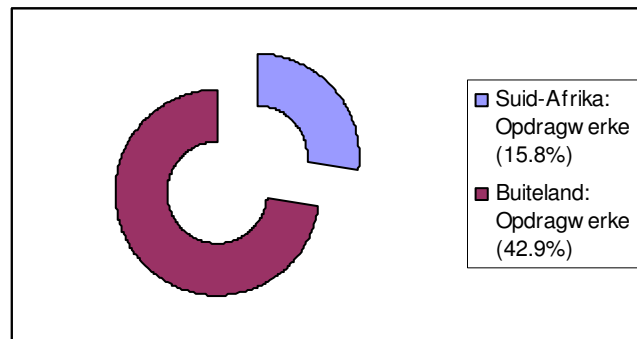
D7. Die gebruik van Suid-Afrikaanse komposisies en opdragwerke

Die loodsvraelys het nie die vraag wat oor die insluiting van Suid-Afrikaanse komposisies en opdragwerke handel, ingesluit nie; 4.7% respondente het om hierdie rede nie hierdie vraag beantwoord nie. Die uitkomst van Suid-Afrikaanse respondente wat wel die vraag beantwoord het lyk soos volg:

Grafiek 26: Suid-Afrikaanse respondente: die gebruik van Suid-Afrikaanse komposisies

Grafiek 27: Die gebruik van opdragwerke: 'n vergelyking tussen buitelandse en Suid-Afrikaanse respondente

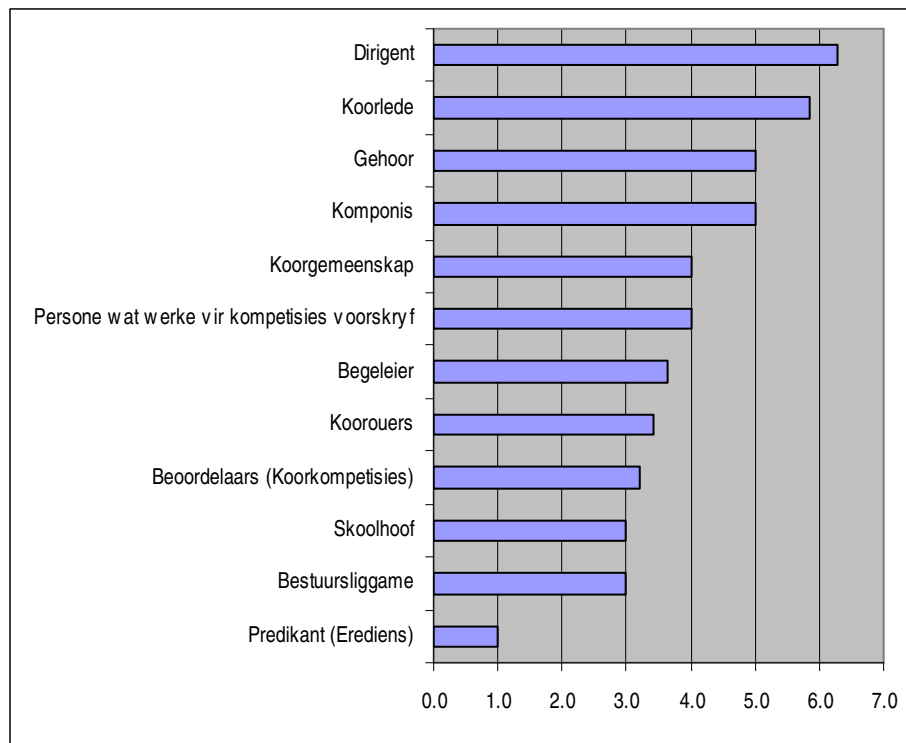
Die meerderheid Suid-Afrikaanse respondente dui dus aan dat hulle van bestaande Suid-Afrikaanse komposisies gebruik maak. Suid-Afrikaanse respondente maak egter minder van nuwe opdragwerke gebruik as wat die geval is by buitelandse respondente. Jean Ashworth-Bartle (dirigent, Toronto Kinderkoor, Kanada) skryf in haar vraelys op die vraag of sy van opdragwerke gebruik maak die volgende:

Absolutely, this is critical. Composers cannot work in a vacuum. They will improve their craft enormously if they hear their works performed regularly. Not all new pieces will be great. But it is every conductor's responsibility to make sure that they improve the standards of composing in their country.

E. DIE ROL VAN BETROKKE PARTYE

Onder hierdie opskrif is vasgestel watter rolspelers 'n invloed op die repertoriumkeuse van dirigente uitoefen. Verder is bepaal in watter mate elke rolspeler 'n invloed op die dirigent se repertoriumkeuse uitoefen. Uit die navorsingsanalise blyk dit dat die rolspelers in die navorsingsverwagting, asook ander rolspelers, 'n invloed uitoefen. Buiten die dirigent, koorlede, gehoor, koorgemeenskap en beheerliggame, word die volgende rolspelers bykomend uit die vraelys-data geïdentifiseer: die komponis, die begeleier, instansies of persone wat repertorium vir kompetisies voorskryf en predikante wat voorstelle ten opsigte van uitvoerings tydens eredienste maak. Afgesien van bestuursliggame, speel die skoolhoof self 'n belangrike rol by die keuse van repertorium van skoolkore. 'n Aantal respondente dui aan dat hulle nie 'n rangorde van rolspelers kan bepaal nie, aangesien interaksie tussen alle betrokkenes volgens dié groep respondente in gelyke mate 'n rol speel.

Grafiek 28: Rangorde van rolspelers

Voorbeelde van respondent-terugvoering, waar voorbeelde van die invloed van elk van die volgende rolspelers beskryf word, is ingesluit:

- **Die koorlede** (om werke te kies wat kindervriendelik is).

Koorlede word op twee wyses in ag geneem: Eerstens kies dirigente werke wat die koorlede geniet en tweedens word koorlede soms betrek in besluite wat geneem word rakende die keuse van repertorium.

Die volgende aanhalings dui op werke wat gekies word met die oogmerk op genot:

I always choose songs that are child-friendly because they are the ones who sing those songs. They must enjoy them and love them. The song must bring delight in their lives (Nomoya Sina Masinga).

Die volgende aanhalings illustreer weer die betrokkenheid van koorlede self wat die keuse van repertorium betref:

Ek neem van tyd tot tyd kinders se voorstelle in ag, veral sover dit die Xhosa-repertorium aangaan (René Zietsman).

Ek doen swakker werke ter wille van koorlede, maar dan moet hulle weer iets vir my sing (Huibrie Verster).

- **Die gehoor** (om werke te kies waarmee die publiek kan identifiseer).

Die reaksie in vraelyste op die invloed van die gehoor kan in twee gedeeltes word. Die eerste groep respondente beskou die gehoor as 'n belangrike invloed in repertoriumkeuse:

Ek hou daarvan om vir die mense te gee wat hulle graag wil hoor! Omdat ek nie baie onbuigsaam is nie en ook 'n goeie skoot sentiment weg het, gee ek nie om om so af en toe iets te sing wat die "volk op hulle voete" het nie. Ek is nie 'n puris nie (Renette Boucher).

Van die respondente dui aan dat hulle genoodsaak is om meer klem te plaas op vermaak as opvoedkundige doelwitte, omdat die oorlewing van die koor in groot mate afhanklik is van die ondersteuning van die publiek:

Die hoofsaak is om hulle [die gehoor] te vermaak, daarom is dié taak 90% en opvoeding slegs 10% (Henk Barnard).

Die tweede groep beskou die gehoor nie as 'n belangrike invloed in die wyse waarop hulle repertorium kies nie:

Ek steur my glad nie aan die gehoor as ek die musiek kies nie. Op die oomblik het dit glad nie 'n invloed op die repertorium wat ek kies nie. Ek dink as my koor aan meer feeste en toere begin deelneem, sal mens kyk na die tipe gehoor (Elana Swanepoel).

Suid-Afrikaanse gehore is meestal nog ongesofistikeerd. [Ek] kies my musiek vir Europese gehore (Lionel van Zyl).

- **Die koorgemeenskap** (om werke te kies wat voldoen aan die vereistes van 'n gesofistikeerde gehoor, byvoorbeeld beoordelaars).

Die respons ten opsigte van die invloed van 'n gesofistikeerde koorgemeenskap, kan in drie afdelings ingedeel word: eerstens die standpunt dat die gesofistikeerde gehoor wel in ag geneem word, tweedens die siening dat die gesofistikeerde gehoor glad nie, of minder as vroeër 'n invloed op die repertoriumkeuse uitoefen, en laastens die standpunt wat betrekking het op die verband tussen die gesofistikeerde koorgemeenskap en die geografiese ligging van optredes.

Standpunte waarin die gesofistikeerde gehoor as 'n invloed beskou word:

[Die invloed van gesofistikeerde gehore] verleen status, afwisseling en standaard aan die program (Hennie Looek).

Dit is belangrik [om die gesofistikeerde gehoor in ag te neem] om jou koor se standaard te probeer verbeter (Nidia Coetzee).

Standpunte waarin die gesofistikeerde gehoor nie (meer) in ag geneem word nie:

Ek het vroeër die gesofistikeerde gehoor in ag geneem, maar nie meer nie. Wanneer 'n akademikus 'n bepaalde uitgangspunt het byvoorbeeld *a cappella*, toonsuiwerheid, korrekte intonasie, staan koorsang van ander genres met beweging, ensovoorts, hulle nie aan nie (Huibrig Verster).

Die puriste is soms vasgevang in tradisie. Ek hou daarvan om weg te breek (Hannelie van Sitterd).

Dit help nie ek kies vreeslike moeilike goed wat 'n indruk kan maak nie, maar dis te moeilik vir die kinders nie (Elana Swanepoel).

Standpunte waarin die verband tussen die gesofistikeerde gehoor en die geografiese ligging van optredes, uitgelig word.

Die siening dat gehore op die platteland en in stede soos Kaapstad en Pretoria verskil, word deur 'n aantal respondente bevestig. Dit blyk dus dat repertorium wat vir 'n stedelike gehoor aangebied word, nie altyd dieselfde aftrek in die platteland sal kry nie. Die geografiese area waarin kore optree, speel dus ook 'n rol met betrekking tot die invloed van die gehoor op repertoriumkeuse.

Met 'n gewone skoolkoor (nie Stellenberg nie!) in 'n klein dorpie, [is die gesofistikeerde koorgemeenskap] nie 'n groot faktor nie (René Zietsman).

Dit is goed om uitdagende werke aan te pak in 'n sentrum met baie goeie kore (Pretoria en Kaapstad) máár die vermoë van die koor moet in ag geneem word (Margie Spaumer).

- **Bestuursliggame** (om werke te kies wat voldoen aan die verwagtinge van beleidsmakers).

Die beheerliggaam oefen dikwels 'n invloed op die dirigent se keuse van repertorium uit:

Toe ek die Pretoria kinderkoor gekry het is daar vir my gesê 'n kinderkoor behoort net tweestemmige werke met klavierbegeleiding te sing. My eerste stap was om die kinderkoor *a cappella* en SSA te laat sing. Ek is gekritiseer en daarvan beskuldig dat ek die koor "verduits". Daar is ook voorspel dat die koor sou doodloop as gevolg daarvan (Petru Gräbe, Onderhoud, 7 September 2004).

[Die invloed van bestuursliggame is] relatief min. Daar word egter soms gebrom omdat daar te min Afrikaanse ligte liedjies gesing word. [Ek] is bereid om daarvan te sing, mits dit goeie verwerkings is en dit werk (Henk Barnard).

Dirigente van skoolkore word soms onder druk geplaas om aan koorkompetisies deel te neem en te presteer. Uit die terugvoer blyk dit egter dat die meeste responente nie deur bestuursliggame beïnvloed word nie.

- **Die dirigent** (om werke te kies wat 'n eerlike weerspieëling van die dirigent se ideaal en visie vir die koor is).

Die data-analise toon dat die voorkeure en oordeel van die dirigent die belangrikste rol speel.

Vir die dirigent (musikus) met 'n groot liefde vir die koormedium gee dit 'n groot geleentheid om sy musikaliteit uit te leef en die groep tot professionaliteit te lei (Hennie Loock).

The conductor is there to guide the choir to its success. He is the one who is steering the vehicle. The choir is lifted up by the conductor or let down by the conductor (Nomoya Sina Masinga).

Ek studeer nie werke in wat nie tot my spreek nie en wat ek nie voel dat ek met oortuiging kan "vertolk" nie. Die dirigent is verantwoordelik om sy/haar deurdagte en gebalanseerde keuses (met inagneming van alle relevante faktore) met oortuiging en entoesiasme aan die koor te "verkoop" (Stefné van Dyk).

Uit die data-analise blyk dit dat die temperament van 'n dirigent 'n rol speel.

Ek het verseker 'n rustige romantiese temperament en kies musiek daarvolgens. Daarom kies ek graag musiek met klavierbegeleiding, veral 'n John Rutter (Marlize Grobler).

Hoewel die begeleier nie in die navorsingsverwachting as 'n sterk invloed beskou is nie, blyk dit dat van die respondente wel die begeleier as 'n belangrike rolspeler ag.

- **Die begeleier** (om werke te kies wat aan die een kant ook vir die begeleier musikaal inspirerend is, maar aan die ander kant aanpas by die tegniese vaardighede van die begeleier).

Die begeleier is 'n belangrike rolspeler en moet met oortuiging en musikale insig kan begelei. My begeleier werk omtrent net so hard soos ek by die repetisies. Dit moet vir haar ook 'n aangename ondervinding wees (Tersia Jonck).

My accompanist is great. I think having a good accompanist is like having a third arm as conductor (Maria Emma Meligopoulou, Griekeland).

F. PERSEPSIES RAKENDE KOORVERWERKINGS, ASOOK VOORKEURE TEN OPSIGTE VAN A CAPPELLA- EN BEGELEIDE WERKE

F1. Persepsies met betrekking tot die gebruik van koorverwerkings oor die algemeen

Die meerderheid dirigente van kinderkore sluit koorverwerkings in. Die volgende standpunte word jeens verwerkings gehuldig:

Daar is ongelooflik goeie verwerkings, maar die ware standaard van 'n koor word nie noodwendig daaraan getoets nie. Verwerkings moet beperk word, maar 'n mens kan dit nie sommer van die tafel afvee nie. Daar is vandag verwerkings beskikbaar wat jou asem wegslaan; verwerkings wat groot en wonderlike werke is. Die norm in repertoriumkeuse behoort egter gekomponeerde werke, spesifiek bedoel vir die kinderkoor, te bly (Petru Gräbe, Onderhoud, 7 September 2004).

Ek het voorheen werke ingesluit wat verwerkings is van koorwerke wat nie vir kinderkoor geskryf is nie. Ek hou byvoorbeeld baie van Schubert, maar sy werke is vir dameskoor geskryf. Dis 'n algemene probleem dat daar voor die 20ste eeu nie vir kinderkoor gekomponeer is nie. Selfs vir gelyke damestemme is min werke gekomponeer in vergelyking met gemengde koor. Ek het vroeër werke wat vir dames geskryf is, ingesluit byvoorbeeld "Hef U oë op na die berge" uit *Elia* van Mendelssohn, maar ek glo nie meer daaraan nie. Dit [musiek gekomponeer vir damestemme] stel ander eise aan die stem. Ek probeer nou om meer oorspronklike musiek, wat spesifiek vir kinders geskryf is, te sing, maar sondig ook maar as dit moet (Huibrig Verster, Onderhoud, 30 Julie 2004).

Deelnemers uit die buiteland blyk meestal skepties te wees ten opsigte van die gebruik van verwerkings, maar sluit wel verwerkings as deel van hul repertorium in:

I prefer choral masterpieces, so I use choral arrangements only occasionally (Maria Emma Meligopoulou: Griekeland).

I am very critical of them. I seldom can find good ones. That is why I sometimes have to do them myself (Of course it is depending on my way of considering what is good) (Kari Ala-Pöllänen: Finland).

With arrangements I'm very critical – luckily I've found good ones (Tapani Tirilä: Finland).

F2 - 3. Persepsies met betrekking tot die gebruik van koorverwerkings van volksmusiek

Die uitkomst dui daarop dat die respondente grotendeels positief is oor die gebruik van verwerkings van volksmusiek as koorrepertorium.

Ja, dit kan groot luister aan 'n program verleen. Daarby leer almal betrokke van verskillende kulture en die musikale vertolking en betekenis daarvan (Hennie Loock).

Ek is mal oor inheemse musiek. Ek glo dit spreek die bene en die bloed van alle mense aan (Renette Bouwer).

Ek voel baie positief oor inheemse Afrika-liedere. Volksmusiek/inheemse liedere is weens die mondelinge oordraging daarvan altyd/meestal gewaarborg om hoogs singbaar en 'n "hit" te wees (demokraties deur gewone mense uitverkies), dus 'n "lekker" lied wat goed sing. Tweedens omdat ons inheemse musiek 'n sterk musikale en emosionele invloed op die ontwikkeling van 'n "ego-identiteit" het. Verder is dit pragtig sprankelend en genotvol! [Dit is] hoogs singbaar omdat dit vanuit en deur die stem gekomponeer is (Stefné van Dyk).

45,3% respondente voel besonder sterk oor die insluiting van volksmusiek, 43,8% dui aan dat volksmusiek wel gebruik kan word en 10,9% dat volksmusiek in 'n mate ingesluit kan word. Die opmerkings wat met betrekking tot die gebruik van volksmusiek gemaak is, kan in drie groepe verdeel word: **voorwaardes**, **voordele** en **probleme** verbonde aan die insluiting van volksmusiek in die kinderkoorrepertorium.

Voorwaardes

Suid-Afrikaanse, sowel as buitelandse respondente, stel voorwaardes met betrekking tot die gebruik van koorverwerkings. Indien volksmusiek as repertorium gekies word, behoort die musiek so outentiek moontlik uitgevoer te word, waar moontlik in die oorspronklike taal gesing word en moet die musiek 'n goeie verwerking wees.

Voordele

Volgens Suid-Afrikaanse respondente hou die gebruik van Afrika-volksmusiek die volgende voordele in: koorlede en gehore vind daarby aanklank (28,1%), blootstelling aan 'n verskeidenheid Suid-Afrikaanse kulture vind plaas (25,0%) en 'n verskeidenheid volksmusiek van Suid-Afrika word in Suid-Afrikaanse konsertprogramme weerspieël (8,8%).

Probleme

Suid-Afrikaanse respondente wys op uitdagings wat ondervind word met betrekking tot die gebruik van inheemse Afrika-musiek. Die volgende probleme word uitgelig:

- Genoteerde bladmusiek van inheemse Afrika-liedere is skaars (8,8%).
- Die insluiting van Afrika-musiek voel polities gedrewe en geforseerd (7,0%).
- Die dirigent voel nie gemaklik en veilig met repertorium in 'n Afrika-styl nie (7,0%).
- Die dirigent en koorlede vind die bewegings moeilik (7,0%).

- Te veel blootstelling aan die uitvoering van Afrika-liedere kan die klankproduksies van 'n koor beïnvloed (1.8%).
- Sommige Afrika-musiek is nie gepas vir 'n hoërskool-dogterskoor nie (1.8%).
- Tekstbetekenis en uitspraak van Afrika-liedere is 'n probleem (8.8%).

Wat taalbetekenis en die uitspraak van liedere in 'n Afrika-taal betref is die standpunt van Jenny Fidler (Onderhoud, 30 September 2004) insiggewend:

As an English teacher I have a problem with language acquisition ... Most of the black kids haven't established or mastered concepts in their mother tongue before they start school. When they start school they get further behind because they are exposed to new concepts. They cannot convey new information in a new language. This is a complicated situation in our country. When you sing songs in different South African languages, at least you fit into a society of which you are part. I feel terrible as a white South African that I do not know traditional African songs. Our traditional repertoire is extremely limited due to a lack of expertise on my part and it is very difficult to find people that can help us, even though we have a huge black parent population in our school. The black kids fight amongst themselves as to how a certain song should be performed and the pronunciation of the words.

Dit blyk uit die data dat daar toenemend 'n groeiende belangstelling in volksmusiek as koorrepertorium is. Volgens Pretorius (Suid-Afrikaanse verskaffer van bladmusiek) is daar regoor die wêreld "'n sterk swaai terug na inheemse musiek".

Dis asof mense intens bewus word van nasionale musiek. Daar is minder belangstelling in musiek uit *musicals*, Disney-produksies en populêre musiek. Daar is 'n sterk groei in die aanvraag na volksmusiek (Onderhoud, 11 Augustus 2004).

We sing more music from different countries – Irish, Canada, Denmark, Israel and other countries. Recently we love [performing] Malay music from the Cape (Grace Rangata).

Die grootste persentasie respondente beskou volksmusiek van hul eie land (moedertaal asook ander kulture) en volksmusiek van ander lande, as waardevolle repertorium. Dit blyk dat daar wêreldwyd 'n herlewing en herontdekking van volksmusiek is. Hierdie volksmelodieë moet gewoonlik verwerk word om as geskikte koorrepertorium te dien. Verwerkings van volksmusiek maak dus 'n belangrike deel van die repertorium van respondente uit.

F4. Persepsies met betrekking tot die gebruik van koorverwerkings van populêre musiek

In dié verband is daar verskille tussen die opinies van Suid-Afrikaanse en buitelandse respondente. Die volgende tabel gee 'n uiteensetting van hierdie verskillende persepsies. Die loodsvraelys het nie hierdie vraag bevat nie. Dertien respondente kon dus nie op hierdie vraag reageer nie.

Tabel 8: Die gebruik van verwerkings van populêre musiek as koorrepertorium

	Suid-Afrikaanse respondente	Buitelandse respondente
Ten gunste	22.8%	0%
Indien die verwerking goed is	14.0%	0%
Gekant teen	24.6%	42.9%

Uit die data blyk dit dus dat Suid-Afrikaanse respondente meer positief voel oor die gebruik van populêre musiek as die buitelandse dirigente. Daar moet egter in gedagte gehou word dat die buitelandse respondente-groep grootliks uit gevestigde kinderkore bestaan, terwyl die diverse samestelling van die Suid-Afrikaanse respondente-groep 'n invloed kan uitoefen.

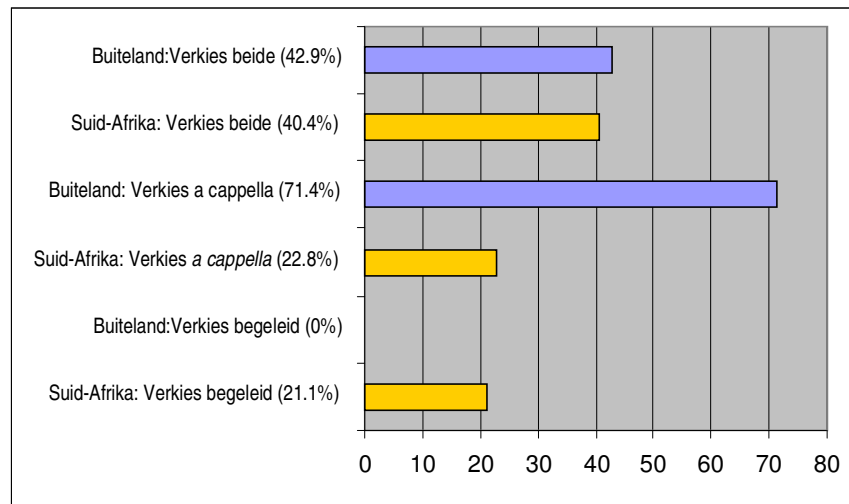
F5. Persepsies met betrekking tot die gebruik van koorverwerkings van instrumentale komposisies

Min respondente maak van verwerkings van instrumentale komposisies gebruik (6.3%). 12.5% respondente dui aan dat hulle nie ondervinding het in die gebruik van hierdie soort verwerkings nie en dieselfde persentasie respondente maak glad nie van verwerkings van instrumentale musiek gebruik nie. 4.7% dirigente beskou hierdie verwerkings as te moeilik vir kinderkoor. Dertien dirigente wat loodsvraelyste ontvang het, kon nie hierdie vraag beantwoord nie.

F6. Die verhouding tussen *a cappella*- en begeleide repertorium

Uit die data-analise kon vasgestel word tot watter mate *a cappella*- en/of begeleide repertorium voorkeur geniet. Die terugvoer word in die volgende grafiek uiteengesit:

Grafiek 29: Voorkeure ten opsigte van *a cappella*- en begeleide repertorium – 'n vergelyking tussen Suid-Afrikaanse en buitelandse respondente

Buitelandse respondente gee voorkeur aan *a cappella*-repertorium. Suid-Afrikaanse respondente wat begeleide werke verkies, motiveer die keuse deur daarop te wys dat *a cappella*-sang hoër tegniese vaardighede vereis wat gepaard gaan met strenger keuring van koorlede en meer repetisietyd. In 'n onderhoud verduidelik Gräbe sy standpunt met betrekking tot die verhouding tussen *a cappella*- en begeleide werke:

Ek dink die heel eerste stap om te neem in die rigting van 'n goeie standaard met 'n kinderkoor is *a cappella*-sang. Daar is plek vir begeleide werke, maar in 'n ontwikkelende kinderkoor moet begeleide werke 'n ondergeskikte rol speel. Een van die motiverings vir hierdie standpunt is dat dit bydra tot 'n kind se gehoorontwikkeling. Verder is dit bekend dat die meeste groot internasionale koorkompetisies uitsluitlik *a cappella*-werke voorskryf (Petru Gräbe, Onderhoud, 7 September 2004).

Ek beskou *a cappella*-werke as essensieel, maar as jy net *a cappella* sing, akkommodeer jy nie die algemene Suid-Afrikaanse gehoor in geheel nie. *A cappella*-werke het in die oë van die publiek nie soveel vermaaklikheidswaarde nie (Huibrie Verster).

Uit die data-analise blyk dit dat Suid-Afrikaanse kore uit Afrika-gemeenskappe meestal *a cappella*-repertorium gebruik. Eerstens, omdat dit deel is van die inheemse wyse waarop Afrika volksmusiek

uitgevoer word en tweedens, omdat daar in Afrika-gemeenskappe 'n tekort is aan klaviere en begeleiers.

A cappella is easy to sing, they [the choir] really enjoy it. Accompanied works – not so keen to sing because we don't practice with accompanists (Grace Rangata).

G. BRONNE VAN GELYKSTEMMIGE KINDERKOORMUSIEK WAARVAN RESPONDENTE GEBRUIK MAAK

Die feit dat dirigente probleme ondervind om die regte repertorium te vind en keuses te maak, word bevestig in 'n onderhoud met Pretorius (*Edumusic*: Suid-Afrikaanse verspreider van bladmusiek).

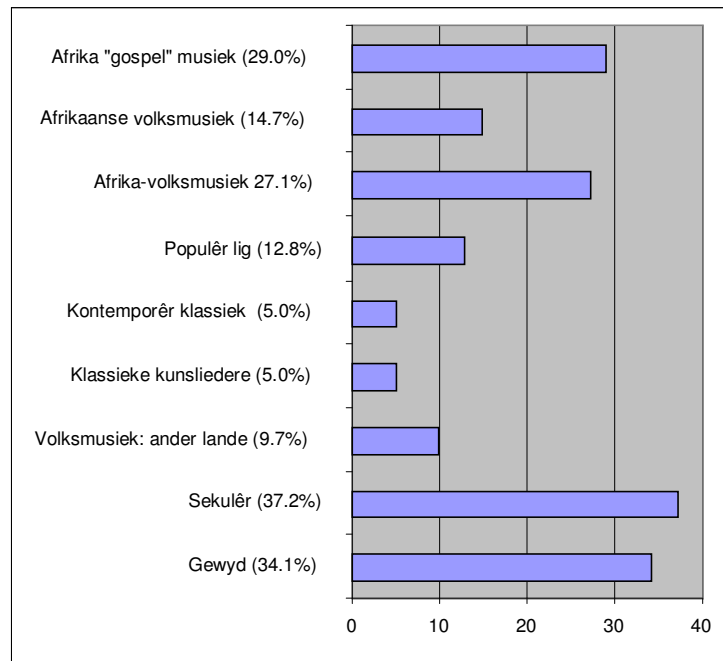
Ek kan nie in woorde uitdruk hoe 'n groot nood daar vir kinderkoorlus is nie. Almal kan nie skryf vir kinders nie; hulle het nie noodwendig die regte aanvoeling nie, of die kinders vind nie aanklank by die teks wat hulle gebruik nie. Nie veel komponiste is suksesvol met kinderkoorlus nie (Onderhoud, 11 Augustus 2004).

Die meeste Suid-Afrikaanse respondente maak slegs van plaaslike verspreiders van bladmusiek gebruik om nuwe repertorium aan te skaf. Die tweede belangrikste bron is Suid-Afrikaanse komponiste en verwerkers. Internet- of buitelandse uitgewers word selde geraadpleeg.

H. DIE BEPLANNING EN INDELING VAN REPERTORIUM

Ten einde insig te verkry oor die verhouding tussen ernstige en ligte musiek, asook Suid-Afrikaanse volksmusiek en volksmusiek uit ander lande, word 'n grafiese voorstelling van hoe repertorium van Suid-Afrikaanse respondente beplan en ingedeel word, gebied:

Grafiek 30: Repertoriumindeling van Suid-Afrikaanse respondente

5.5 ANALISE VAN KONSERTPROGRAMME VAN SUID-AFRIKAANSE KINDERKORE

5.5.1 Afbakening van data-dokumente

Honderd-agt-en-negentig konsertprogramme is as data-dokumente ingesluit (sien Addendum 6).

Die data-analise van programme strek oor 'n tydperk van sewe-en-dertig jaar, vanaf 1968 – 2004.

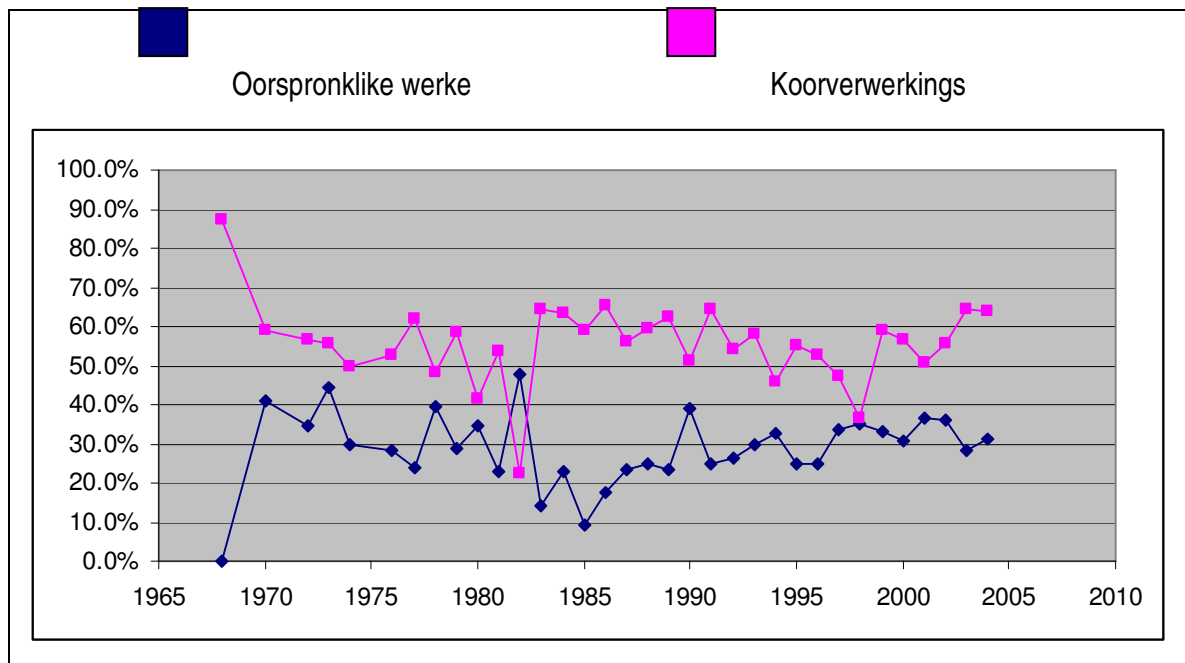
Konsertprogramme wat ingesluit is, word onder die volgende afdelings ingedeel:

- 'n Verskeidenheid konsertprogramme van skoolkore.
- 'n Verskeidenheid konsertprogramme van streekskinderkore .
- Konsertprogramme van spesifieke streekskinderkore :
 - Pretoria Kinderkoor onder leiding van Petru Gräbe (1968 – 1978).
 - Pretoria Kinderkoor onder leiding van Tinus Kühn (1979 – 1992).
 - Tygerberg Kinderkoor onder leiding van Hennie Looek (1974 – 2004).
 - NKP Dogterskoor onder leiding van Margie Spaumer (1979 - 1982).
 - NKP Kinderkoor onder leiding van Salomé Hendrikse (1984 - 1992).
 - Bloemfontein Kinderkoor onder leiding van Huibrie Verster (1988 - 2004).
 - UP Jakaranda Kinderkoor onder leiding van Riekie van Aswegen (1994 - 2002).

5.5.2 Oorspronklike werke en koorverwerkings

Uit die konsertprogramme is 'n analise van die insluiting van oorspronklike koormusiek en koorverwerkings gemaak. Die volgende grafiek illustreer die gebruik van hierdie twee tipes koorwerke.

Grafiek 31: Die gebruik van oorspronklike werke en koorverwerkings vanaf 1968 tot 2004

Die konsertprogramme vanaf 1968 tot 1999 fokus op streekskinderkore. Uit hierdie grafiek kan afgelei word dat die deelnemende kinderkore meer koorverwerkings as oorspronklike komposisies insluit. Wat die Pretoria Kinderkore onder leiding van Petru Gräbe (1968 – 1978) betref, het die kore in 1968 grootliks gefokus op verwerkte repertorium, maar vanaf 1969 is daar 'n toename in oorspronklike, en 'n afname in verwerkte repertorium.

Die deelname van bogenoemde kore aan die *Neerpelt Festival voor de Jeugd* in België in 1976 en 1978 dra by tot die toename in die insluiting van oorspronklike musiek. Uit die konsertprogramme van die Pretoria Kinderkore onder leiding van Tinus Kühn (1979 – 1992) is dit duidelik dat oorspronklike werke voorkeur geniet. In dié kore se program van 1982 is agt-en-twintig

oorspronklike werke, teenoor vyf verwerkings ingesluit. Dit verklaar die uitkoms van die grafiek in genoemde jaartal. Die deelname aan internasionale kompetisies is telkens in die grafiek sigbaar. (Die genoemde buitelandse feeste en kompetisies sluit nie noodwendig al die geleenthede waarby die betrokke kore in die buiteland deelgeneem het, in nie.) Soos in die geval van die Pretoria Kinderkoor onder leiding van Petru Gräbe, styg die persentasie oorspronklike werke, wanneer kinderkore aan buitelandse koorkompetisies deelgeneem het, byvoorbeeld:

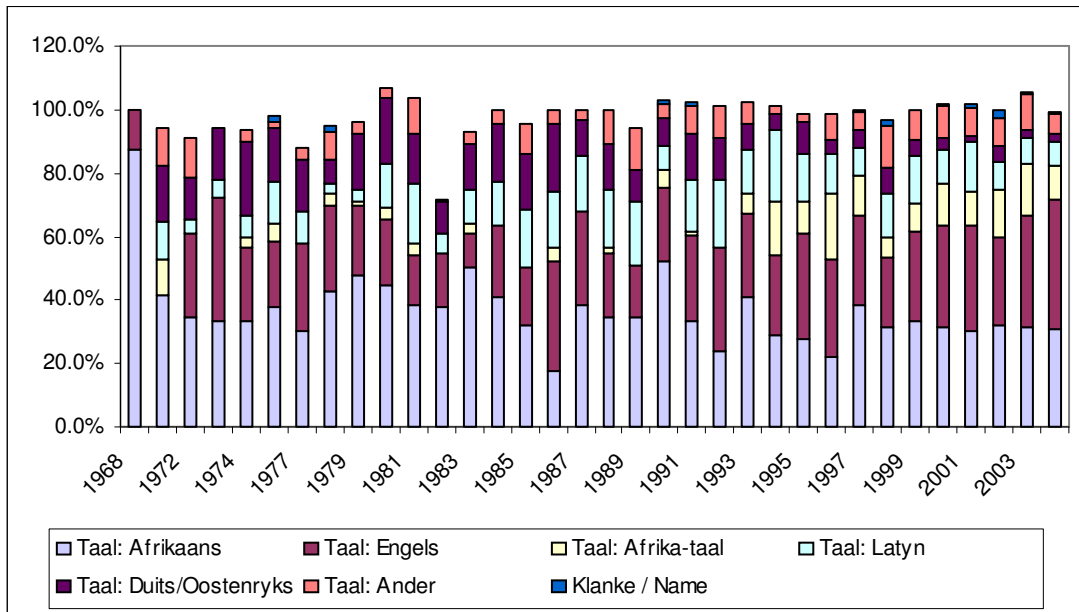
- Tygerberg Kinderkoor onder leiding van Hennie Looek (1980 – Nederland, 1983 en 1990 – Oostenryk, 1995 – Spanje).
- Universiteit van Pretoria Jakaranda Kinderkoor onder leiding van Riekie van Aswegen (Koorlimpiade in Duitsland – 1997).
- Bloemfontein Kinderkoor onder leiding van Huibrie Verster (1994 en 1999 – Switserland, 1998 – Hongarye en Nederland).

Vanaf 2000, is die konsertprogramme van skoolkore in die data wat in die grafiek weerspieël is, ingesluit. Die data vanaf 2000 toon dat daar toenemend van koorverwerkings gebruik gemaak word. Alhoewel koorverwerkings in die konsertprogramme van beide streekkore en skoolkore voorkom, word die afleiding gemaak dat koorverwerkings in groot mate in die konsertprogramme van skoolkore ingesluit word.

5.5.3 Taalvoorkeur in konsertprogramme

Uit die volgende illustrasie is dit duidelik dat Afrikaans as teks voorkeur geniet. Die gebruik van repertorium met 'n Engelse teks neem geleidelik toe. Daar is ook 'n toename in die gebruik van Afrika-tale as teks. Kore maak in groot mate van repertorium met Latyn as teks gebruik, terwyl die gebruik van Duits as teks, 'n afname toon. Werke met ander tale as teks word in redelike mate ingesluit, terwyl repertorium wat klanke in plaas van teks gebruik, selde ingesluit word.

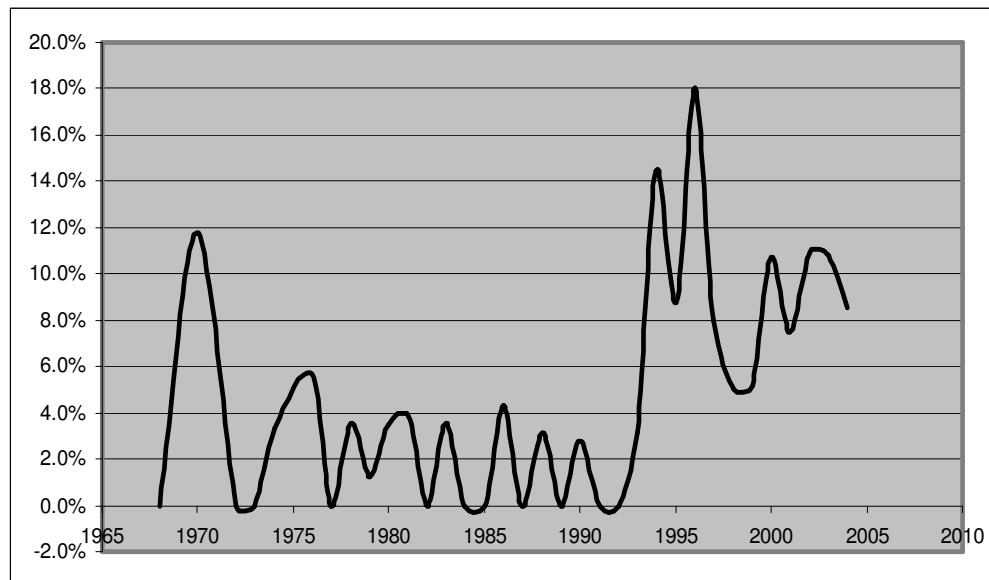
Grafiek 32: Taalvoorkeur in konsertprogramme

5.5.4 Die gebruik van Afrika-volksmusiek

Die volgende grafiek beeld die gebruik van Afrika-volksliedere in die konsertprogramme uit.

Grafiek 33: Die gebruik van Afrika-volksmusiek

Dit is duidelik dat daar vanaf die 1990's 'n styging in die gebruik van Afrika-volksmusiek in die konsertprogramme is. Hoewel die insluiting van Afrika-volksliedere nie voor die 1990's 'n tendens

in kinderkoorprogramme was nie, sluit Petru Gräbe al reeds in die 1960's en 1970's Afrika-volksliedere as deel van die konsertprogram van die Pretoria Kinderkoor in.

5.6 SAMEVATTING

Inligting wat uit die data verkry is, toon hoe dirigente te werk gaan om repertorium te kies en watter faktore in ag geneem word. Hoewel dit problematies is om die uitkomst van die sewe buitelandse respondente met dié van Suid-Afrikaanse respondente, waarvan die kore kultureel en ten opsigte van standard divers is te vergelyk, lewer die data waardevolle insig wat plaaslike sowel as buitelandse tendense betref.

Uit die data-analise blyk dit dat die keuse van repertorium 'n komplekse proses is wat hoë eise aan die dirigent stel. Die dirigent self speel 'n kernrol in die keuse van repertorium, maar eksterne faktore en betrokke rolspelers oefen ook 'n invloed op die repertoriumkeuse uit.